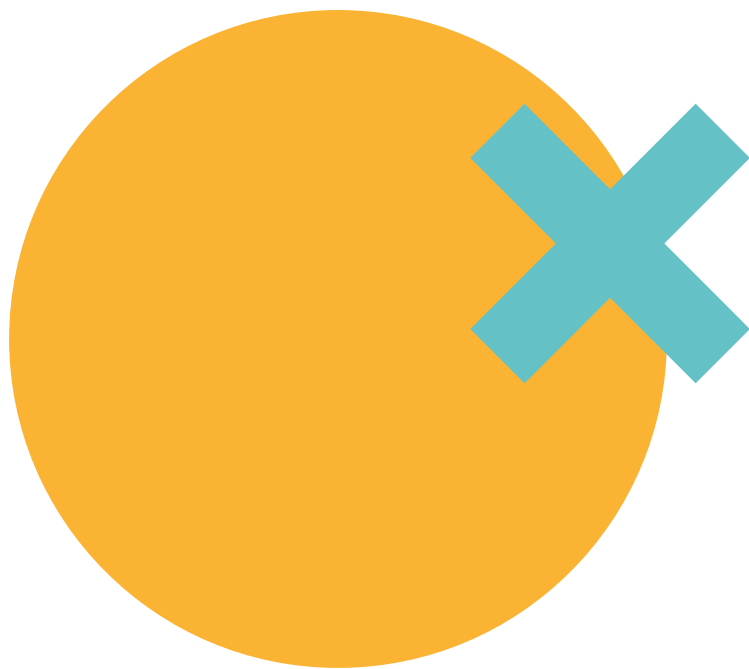

PUJANT L'ESCALA

Estratègies i recursos
per a la participació infantil

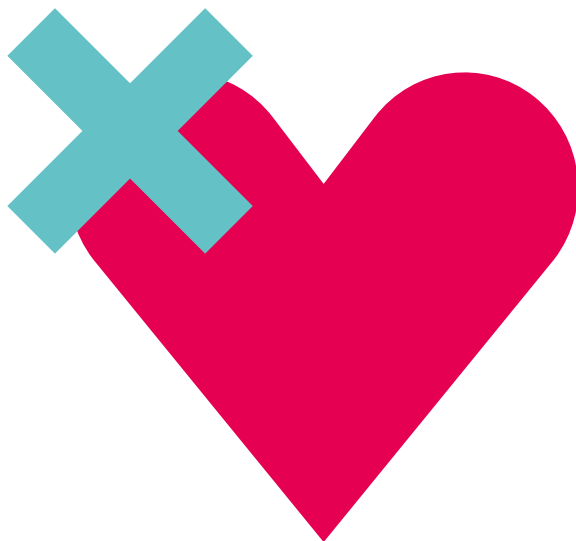

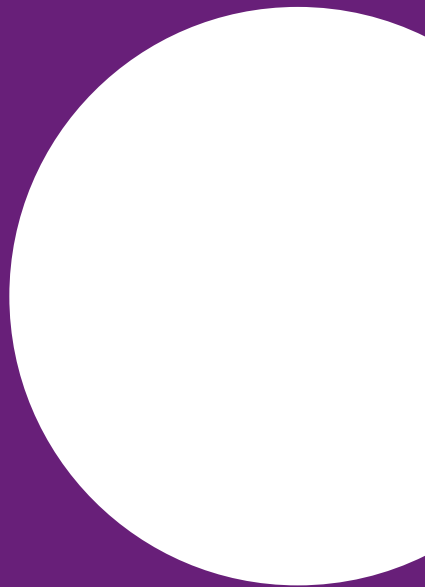
DAN
WILL

PUJANT L'escala

Estratègies i recursos
per a la participació infantil

Autors | Nuria Chocano García i Sergi Morales Pérez

Edita

Quera
Oci educatiu i compromís

Associació Quera @asociacionquera
www.asociacionquera.org

Maig de 2020

Dipòsit legal | V-869-2020

Il·lustracions de portada | Joan Turu @joanturu

Imatges | Arxiu Associació Quera

Disseny i maquetació | Balbina Benito - balbinabenito.com

Agraïments | Saray Gómez Ortiz i Àngela Soria Pitarch

Aquesta publicació ha sigut finançada parcialment per les següents institucions:

**SEMPRE
TEUA**
La teua llengua

ÍNDIX

1	INTRODUCCIÓ	→ 1
2	QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ INFANTIL?	→ 1
	a __ JUSTIFICACIÓ TEÒRICA I NORMATIVA	→ 3
	b __ TIPUS DE PARTICIPACIÓ	→ 7
	c __ COM PODEM TREBALLAR-LA?	→ 9
	d __ EL NOSTRE PAPER COM A DINAMITZADORS/ES	→ 10
	e __ COMPETÈNCIES BÀSIQUES	→ 13
3	LES PECES CLAU D'UN CLIA: MUNTEM L'ESCALA	→ 14
4	DINÀMIQUES I RECURSOS	→ 17
	a __ GRUP INICIAL	→ 18
	b __ GRUP EXPERIMENTAT	→ 28
5	QUI SOM?	→ 38
	a __ QUERA, OCI EDUCATIU I COMPROMÉS	→ 38
	b __ EXPERIÈNCIES EN PARTICIPACIÓ INFANTIL	→ 38
6	LEGISLACIÓ APLICABLE I BIBLIOGRAFIA	→ 45

CONTINUARÉ PARTICIPANT

Saray Gómez Ortiz

He sigut membre d'un grup de participació durant 4 anys, vaig començar quan estava en cinqué de primària. Al principi no tenia molt clar què era i simplement el vaig veure com una bona "activitat extraescolar" que podia aportar-me coses bones.

Estava molt equivocada perquè participar és un **DRET** que tenim tots els ciutadans i no és una "**extraescolar**". Perquè sí, no importa ser major o menor d'edat per a poder exercir-ho. Participar en el teu poble o ciutat és important, ja que pel mer fet de viure allí s'han de tindre en compte les teues propostes i opinions sobre aquest tema. Els xiquets i xiquetes no són només el futur, **SÓN EL PRESENT**.

La societat adulta sempre ha sigut la que ha decidit per la infància i l'adolescència, però ells ja han deixat de ser infants, com sabran el que volem en el nostre municipi, si ni tan sols ens pregunten? Per això és important fomentar la participació i crear mitjans per a poder dur-ho a terme. Ningú sabrà millor el que volem que nosaltres mateixes, veritat?

Decidir quins jocs infantils vols que hi haja en les festes del teu poble, és participar; quan fas una proposta sobre els parcs, és participar; quan suggereixes llocs per a anar d'excursió amb el col·legi o institut, és participar. Tenim dret a fer-ho i els altres tenen l'obligació d'escoltar-nos i tindre'ns en compte perquè el que diem o pensem val el mateix que el que diu o pensa un adult.

Formar part d'un grup de participació m'ha ajudat a saber com parlar en públic, a ser conscient que per tindre 15 anys les meues opinions no valen menys, a forjar la meua personalitat i a adonar-me'n d'allò que m'agrada fer. Gràcies a participar he deixat de callar-me el que pensava davant els adults per pensar que només ells i elles, per majors, tindrien raó, he après que en comptes de demanar com si fóra la llista als reis mags he de proposar, he viatjat, he conegut a gent meravellosa i amb la qual compartia un propòsit, m'he posat nerviosa, m'he equivocat i **HE APRÉS MOLTÍSSIM**.

El món de la participació t'obri moltes portes: des de parlar en el Congrés dels Diputats representant a la teua comunitat autònoma, fins a anar a una trobada nacional i realitzar propostes que poden dur-se a terme al país sencer. Tots els xiquets i xiquetes mereixen viure aquestes experiències. I jo només puc sentir-me orgullosa i agraïda d'haver pogut participar.

1_ INTRODUCCIÓ

La participació és, sens dubte, el dret fonamental de la ciutadania, ja que és necessària per a conèixer, compartir decisions i accions que afecten la vida d'una persona i de la comunitat en la qual viu. Per què no participar llavors, una xiqueta o un xiquet, amb, en i del seu propi municipi?

Segons Roger Hart¹, en el seu article *Children's Participation: from Tokenism to Citizenship* d'UNICEF International, "la participació infantil actual és en la seua major part frívola i explotadora". És una participació simple on la infància és receptora passiva d'allò que els adults creen o decideixen.

"L'essencial és invisible als ulls"², per això per al nostre equip, l'essencial en la participació infantil és tot allò que no es veu: el procés, l'estratègia, les eines, el descobriment de diverses capacitats, el foment de diverses aptituds... La participació infantil ha de ser real, ha de formar part de la nostra quotidianitat i no ser una activitat puntual i/o excepcional. Ha d'estar integrada en la societat, en la manera de ser, d'estar i de construir ciutat.

Per a tot això encara ens queda molt de camí per recórrer però, amb aquesta guia pretenem posar aqueix xicotet granet d'arena per a començar a fer els primers passos.

Per a tot això encara ens queda molt de camí per recórrer però, amb aquesta guia pretenem posar aqueix xicotet granet d'arena per a començar a fer els primers passos.

2_ QUÈ ENTENEM PER PARTICIPACIÓ INFANTIL?

En general, xiquetes i xiquets no estan acostumats ni formats per a la participació d'una forma autònoma i lliure. És per això que, de vegades, necessiten la figura adulta només per a sentir-se més convençuts de les seues opinions i actes. Participar, etimològicament parlant, significa formar part. Si ens pensem a pensar en la realitat de la nostra infància dins de cadascun dels àmbits en els quals es relaciona, la part que pren és submissa, expectant i d'espera: la d'arribar a l'edat adulta.

EL XIQUET I LA XIQUETA PENSEN. Sí. Potser sembla una cosa òbvia però en la majoria dels casos que ens posem a investigar i a tractar amb grups de participació heterogenis en edat (escoles, associacions, grups esportius...) la infància queda relegada a l'opinió del major i només se'ls deixa pensar en funció d'allò que els primers opinen o decidisquen.

¹ Acadèmic en matèria de drets de la infància. Exerceix com professor de psicologia en la ciutat de Nova York i forma part del grup d'investigació de ciutats per a la infància.

² "El xicotet príncep" (1943) d'Antoine de Saint Exupéry.

En la nostra societat, xiquets i xiquetes són subjectes de drets, o almenys això diu la normativa. A més, estem acostumats a pensar-ho i a dir-ho “a boca plena”. D'altra banda, es diu que la infància és un subjecte a protegir i està en el centre del sistema. És ací on, des de la nostra pròpia experiència i després de llegir i realitzar nombrosos estudis, radica el principal problema. La infància és considerada principalment com un grup feble, on l'actuació adulta cap a elles i ells és merament assistencial i de protecció. Tenen una Família - i si no, ací estan les entitats de serveis socials, treballadores, educadores socials, etc. per a fer que aquest dret es complisca-, tenen Salut -assistència mèdica coberta en el nostre estat-, tenen Educació -amb un sistema educatiu que compleix una llei estatal i que té competències per autonomies- i molts altres “tenen”.

Però tenen veu? Si estàs llegint açò, serà perquè t'hauràs plantejat que sí i, igual que nosaltres, vols que l'alcan perquè confiem plenament en la participació social de la infància com a eina de canvi. Les seues opinions han de ser escoltades ja que els xiquets i les xiquetes són capaços d'aportar una visió diferent a la dels adults. I repetim: és el seu dret i és el nostre deure. Encara hi ha molta gent que pensa que uns drets són més importants que uns altres o que reconèixer al xiquet i a la xiqueta com a subjecte de drets no és més que una sobreprotecció que pot fer-los enorgullir i revoltar-se. La nostra resposta davant això és no rotund: els drets de la infància són indivisibles. A més, afegim, que si es fomenta el dret a la participació de la nostra infància i s'aprèn a participar, aquesta se sent molt més activa de la societat, autònoma i responsable convertint-se en la nostra aliada i viceversa.

Un altre dels errors comesos moltes vegades fa referència al tipus de participació que proposem. Posem per cas el carnestoltes de qualsevol centre educatiu. Quan arriba febrer el professorat recorre al seu costat més creatiu i festiu per muntar la festa de les disfresses. En l'organització d'aquest esdeveniment solen ocórrer dues casuístiques diferents:

- 1 •** En el curs escolar vigent el centre té un fil conductor anual i per tant les disfresses es basaran en el mateix.
- 2 •** Carnestoltes queda aliè a qualsevol contingut transversal i es tria una temàtica concreta per a la festa.

En tots dos casos, **QUI TIA EL TEMA? EL CLAUSTRE.**

Per descomptat que l'alumnat s'ho passarà bé i que el professorat ha pensat en els xiquets, xiquetes i adolescents (des d'ara XXIa) per organitzar aquesta festa però, com hem dit anteriorment, la infància queda fora de qualsevol tipus de decisió i participarà de l'activitat de manera passiva, com a receptora d'un esdeveniment existent. Això és el que anomenem participació reduccionista o simple sobre les quals donarem més detall en l'apartat b.

a__ JUSTIFICACIÓ TEÒRICA I NORMATIVA

Sembla que tenir entre zero i catorze anys, avui en dia i en la nostra societat, vol dir preparar-se per ser més grans. És a dir, la nostra infància ho té tot per ser feliç, tot per estar sana, tot per aprendre ... però, res per aportar a la societat fins que arriben a l'edat adulta. Tenim un sistema educatiu i en definitiva també una societat, que creu que xiquetes i xiquets són una etapa zero de la vida. Quan el nostre equip es planteja formacions, o és requerit per a les mateixes, i fins i tot quan actuem com a equip assessor tècnic d'algun municipi o centre educatiu ens dediquem, en una primera fase, a observar. Això ens ha portat a anomenar aquesta etapa, la de la infància, com la del **"JA CREIXERAN"** ja que és l'únic que solem escoltar entre la població adulta. Frases com **"SÓN EL NOSTRE FUTUR"** o **"QUAN SIGUES MAJOR"**, entre altres menys suaus són d'ús comú, fins i tot tendre. En paraules d'André Stern³ ens posicionem davant el xiquet pensant "tu eres un zero i jo sóc l'estadi definitiu".

Açò és un fet molt normalitzat en els nostres dies que no fa més que empobrir i menysprear a la infància. Els parlem des de la nostra visió adultocèntrica: Jo, que estic ací i sóc l'estadi superior de l'ésser humà, et parle a tu, que encara estàs per créixer.

Posicionar-nos així davant de XXIa no fa més que crear distància i tractar-los com a menors. **MENORS QUE QUI?**

Només a nivell legal són menors d'edat. Per la resta, són ciutadans de primera als que no només cal protegir.

La **CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE LA INFÀNCIA**, tractat internacional de les Nacions Unides signat i ratificat per la majoria d'estats el 1989, emfatitza en el seu article 12 que tots els xiquets i xiquetes són subjectes de ple dret. A més, obliga les institucions i organismes a garantir el dret a la lliure expressió en tot allò que afecte la infància, a que les opinions d'aquest grup ciutadà siguin tingudes en compte i a que se certifique i protegisca la formació d'un judici propi en cada xiquet i xiqueta.

Amb tot això, aquest article també té en compte l'edat i maduresa de l'infant en qüestió apel·lant la necessitat de creació d'una institució adequada per a la seua participació en tot allò que els afecte. I la nostra pregunta és: **QUÈ NO AFECTA LA INFÀNCIA?**

³ Compositor, músic, artista.

◆ signat i ratificat /
 ◆ només signat /
 ◆ ni signat ni ratificat

A més, en els següents articles de la Convenció, del tretzè al dessetè, també s'apela a la llibertat d'expressió i pensament de la nostra infància, així com a la protecció per part de l'administració i de la figura adulta sempre que s'afecte a la seua vida privada, llibertat d'associació i accés a la informació. Per tot això i com a formadors, podem extreure que la nostra formació contínua o la nostra professionalitat a l'hora de dirigir-nos i acompanyar a la infància no és un dret nostre o alguna cosa que puguem triar des de la nostra llibertat sinó que és el dret de la nostra infància i, com ja hem dit, el nostre deure com a adults. Una bona formació en l'acompanyament és imprescindible.

LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA (1978), reconeix el dret a la participació directa de la ciutadania en els assumptes públics: "La ciutadania té el dret a participar en els assumptes públics, directament o per mitjà de representants, lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal ". Potser és per això que aquesta ciutadania en general, és a dir nosaltres, ens quedem immòbils davant el concepte i s'haja malinterpretat que participar siga votar. Aquesta és una visió reduccionista. Molt simplista. De fet, reconèixer el dret no és suficient si no hi ha la informació i l'educació sobre què és i què no és participar. No hi ha doncs els recursos necessaris per a desenvolupar i potenciar aquest dret, potser per interès de poder, potser per comoditat, desídia o apatia de la gent del poble. Ens adonem amb això que es necessiten reglaments

i articular resolucions que fomenten i canalitzen la participació, fent-la transversal de qualsevol política o context per assegurar una inclusió real, d'igual a igual i sense importar l'edat, cooperant des de qualsevol nivell i entre qualsevol estament .

La llei 26/2018 de 21 de desembre de la Generalitat Valenciana, de drets i garanties de la Infància i l'adolescència és una normativa bàsica i fonamental que transfereix a qualsevol estament social i posa com a subjecte real de drets socials a XXIa.

Per començar, aquesta va ser pensada pels diferents membres de Consells de Participació infantil autonòmics que van aportar sobre què volien que hi hagués en "la seua" llei, els àmbits que consideraven importants així com aspectes molt més concrets que si no es veuen des de la mirada de la infància, no es veuen. En l'Article 16, Dret a la participació, citem: "Els xiquets, les xiquetes i els adolescents tenen dret a participar plenament (...) i de forma adaptada a la diversitat funcional o discapacitat, en la vida social, política, econòmica , cultural, artística, esportiva i recreativa del seu entorn, així com a una incorporació progressiva a la ciutadania activa ".

Dins el mateix article, se cita el deure de La Generalitat en promoure la constitució d'associacions i organitzacions que afavoreixin aquesta participació activa de XXIa en la societat. A més, un dels aspectes que més crida l'atenció en aquest article sobre la participació és el referent a la Conselleria competent en matèria d'educació a qui s' "obliga" a implementar cicles i metodologies actives reals que afavorisquen a les aules l'esperit crític i la reflexió així com l'argumentació per aprendre a participar com a ciutadans de ple dret en la societat.

Hi ha qui seguirà diguent que l'alumnat hi participa.

La normativa s'articularà i s'establiran metodologies i programes educatius amb una participació efectiva i compartida, on sigui igual d'important l'expressió, opinió i aprendre a inter-vindre que les operacions matemàtiques.

D'altra banda, dins de la mateixa llei, s'observa el poder de la participació infantil a argumentacions i propostes d'idees que es transcriuen així dins de l'Article 11, capítol II sobre la Prioritat de la permanència en el propi entorn familiar, lliure de violència : "Quan la violència es produisca en el propi entorn familiar, es procurarà, sempre que siga compatible amb l'interès superior de la persona protegida, que la protecció es duga a terme mitjançant l'allunyament de la persona maltractadora i no mitjançant l'eixida de la víctima del seu medi familiar". A més és digne destacar que la seua veu ha de ser escoltada en tractaments mèdics que a ells els incumbeixin.

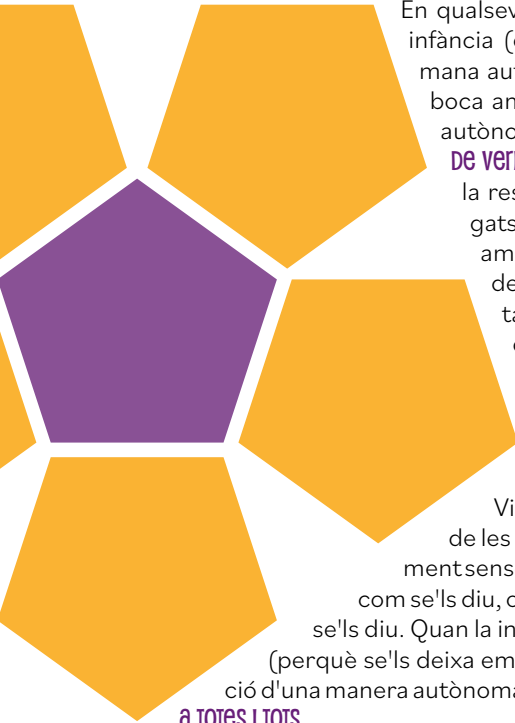
M
L
L
E
N
G
O
P
A
R
T
I
C
I
P
A
C
I
Ó
N
C
I
È
N
C
I
E
S

M
A
R
T
S
L
E
N
G
À
T
I
C
I
E
S

Seguint sota l'empara de la Llei 26/2018 que també hem obert amb matèria educativa, aquesta normativa en el seu article 69 de el capítol XI sobre el Dret a el desenvolupament a través de l'oci educatiu, l'activitat física i l'esport cita que "durant les etapes d'educació obligatòria es procurarà que la major part de les activitats d'aprenentatge programades puguin fer-se dins de la jornada lectiva, de manera que les que hagen de realitzar-se fora d'ella no menyscaben el dret de l'alumnat a l'oci, a l'esport i a la participació en la vida social i familiar ". És fàcil d'interpretar i d'entendre.

A nivell nacional, la **Llei 26/2015**, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència (Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial de el Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil) ens obliga, a tots els ciutadans, a fer complir el dret a la informació, a la participació, a l'associació, reunió i llibertat d'expressió de les nostres xiquetes i xiquets.

Per enllaçar aquest apartat normatiu amb la justificació teòrica, al menys per al nostre equip, és imprescindible fer una xicoteta reflexió sobre dues paraules: autonomia i responsabilitat.

En qualsevol dels contextos en què es desenvolupa la infància (escola, família, un parc ...) sempre se li demana autonomia, i a la població adulta se'ns ompli la boca amb aquestes premisses: "el xiquet ha de ser autònom", "l'escola fomentarà l'autonomia", etc. **SI DE VERITAT HO CREIEM, PER QUÈ NO HO FEM?** L'autonomia i la responsabilitat són conceptes estretament lligats. Fer les coses per si sols, créixer únicament amb una bastida que acompanye⁴ i madurar des de l'elecció ens fa autònoms i lliures però també responsables. Les lleis ens defineixen i desenvolupen els drets de la nostra infància a participar sense saber si nosaltres estem preparats perquè hi participem.

La xiqueta i el xiquet estan coaccionats des del seu naixement per la visió del món adult.

Viuem pendents de l'assentiment en cadascuna de les seues accions actuant per agradar i pràcticament sense pensar sobre els seus aprenentatges: pinten com se'ls diu, operen com se'ls diu i aprenen a escriure quan se'ls diu. Quan la infància, i més tard l'adolescència, s'empodera (perquè se'ls deixa empoderar) estem contribuint a la seua formació d'una manera autònoma, participativa, que ens farà millors persones.

a TOTES I TOTS.

⁴ Bruner, Jerome (1915-2016), psicòleg nord-americà amb importants contribucions a la psicologia cognitiva.

Podríem parlar de múltiples i molt diversos beneficis d'establir una bona xarxa escolar, municipal, autonòmica o estatal de participació infantil i adolescent però anem a basar-nos en els següents:

- 1** • Per començar, es tracta d'un fort instrument educatiu inclusiu ja que genera confiança pròpia i cap a les companyes i companys.
- 2** • Activar l'eina participativa fa que es considere a XXIa com a ciutadania de ple dret fomentant la seua autonomia i responsabilitat social.
- 3** • Els mecanismes de participació infantil serveixen per promoure i desenvolupar les capacitats de resiliència i empatia en la nostra infància. De vegades, als adults, ens costa que les situacions quotidianes de la vida "ens posen a prova". Aprendre dels temps, que tot requereix de maduresa, d'investigació, d'establiment d'un projecte, etc. ens fa més resilients.
- 4** • La participació infantil, no com a fi, sinó com a mètode, construeix col·lectivitat ja que qualsevol acció vista, pensada o feta des de la infància, es desenvolupa de manera equitativa. La seua és una mirada àmplia que no només veu per la infància sinó que vetlla i cuida de tota la població.
- 5** • Una xiqueta o xiquet que sap participar, sap autoprotegir-se. Podem observar clarament com coneixent els seus drets, XXIa saben defensar-se des del diàleg, denunciant convencionalismes adults sense sentit, societats patriarcalcs o altres múltiples conceptes que la figura adulta té interioritzats o normalitzats.
- 6** • Exercir el dret a la participació de xiquetes i xiquets els fa desenvolupar competències en democràcia i ciutadania global.

b_ TIPUS DE PARTICIPACIÓ

En aquest punt parlarem de participació infantil, tal com nosaltres l'entendem, però també basant-nos en els estudis de diferents autors que han aportat al tema. Potser la nostra opinió sigua més empírica, ja que sabem que és el que molts dels vostres equips necessiten i així ens ho heu fet saber, però hem de remuntar-nos a la teoria -o diverses d'elles- que ens ajuden a traçar la ruta sobre plànol abans de començar el camí.

Per Hart, la participació té forma d'escala, on els esglaons més baixos fan de la participació un adorn, un **GETTO ADULT**. Entre aquests graons trobem el nivell de manipulació i el de decoració. En el primer, la infància és present però com a mera transmissora de la idea adulta, per exemple, portant una pancarta en una manifestació. Una cosa semblant podem veure en el segon graó però, en aquest, **LA INFÀNCIA POT ACTUAR SOLA**, sense la presència adulta, encara portadora de la idea o visió dels "grans". Seria el cas, per exemple, de portar una samarreta amb missatge quan la xiqueta està a l'escola o una xapa a la motxilla d'un xiquet amb algun símbol pertanyent a el món adult.

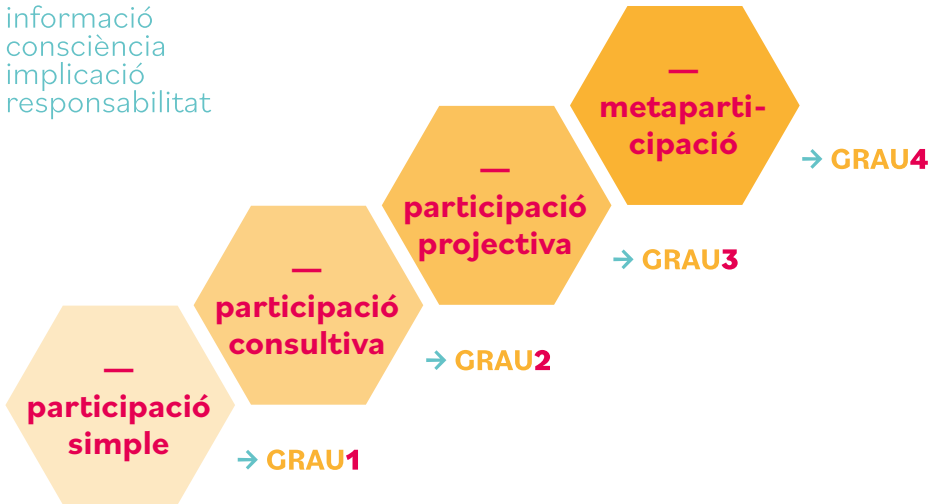
En els tres següents esglaons el nivell de participació de la infància augmenta i passa de ser reduccionista o simplista per anar adquirint a poc a poc major grau de consulta o de projecció. Així doncs, arribem al tercer esglaó denominat pel seu autor com Simbolisme. Ací hi trobaríem els casos on sí es dona l'oportunitat d'expressió a la infància, senzillament perquè parlen bé o tenen destreses comunicatives però no tenen un suport o preparació sobre la temàtica en qüestió. En aquest cas, parlen per parlar, perquè toca que hi haja "xiquets" en l'escena. Ara bé, si aquestes xiquetes i xiquets deixen de ser actors per convertir-se en actuants i, per tant, comprenen la intenció del projecte, saben del tema i s'ofereixen de manera voluntària a participar-hi, passarem ja a un nivell quatre. En l'últim graó d'aquest bloc es troba la consulta. Aquesta fa referència al moment en què l'opinió de la infància es té en compte doncs va a participar en un projecte, encara que aquest últim haja estat dissenyat i coordinat per adults.

Arribem ja als tres últims esglaons. El sisè fa referència a una activitat o acte iniciat per la figura adulta però amb les decisions de ruta preses per les dues parts conjuntament. El setè seria el projecte que crea un xiqueta o un xiquet per ser dut a terme per ells mateixos. Podríem dir que es tracta d'una activitat iniciada per la infància on els beneficiaris són els mateixos xiquets. Aquest graó de participació ja requereix d'un nivell d'empoderament elevat a més de necessitar dels mitjans o la facilitació d'espais o recursos per part de la figura adulta. En el sùmmum de la participació infantil trobem el vuitè graó. Aquest és com el sisè però a l'inrevés, és a dir, el procés l'inicien xiquetes i xiquets, com ells volen i per al que ells volen però, compten amb la participació de la figura adulta per a la presa de decisions ja que, en essència, aquest tipus de projectes impliquen a tota la ciutadania independentment de la seua edat.

- 1• MANIPULACIÓ (grau 1)
- 2• DECORACIÓ (grau 1)
- 3• SIMBOLISME (grau 2)
- 4• ASSIGNACIÓ (grau 2)
- 5• CONSULTA I INFORMACIÓ (grau 3)
- 6• INICI ADULT, DECISIÓ COMPARTIDA (grau 3)
- 7• INICI i DIRECCIÓ INFANTIL (grau 4)
- 8• INICI INFANTIL, DECISIÓ COMPARTIDA (grau 4)

— en totes elles es requereix:

informació
consciència
implicació
responsabilitat

c__ COM PODEM TREBALLAR-LA?

El nostre comès és guiar la infància en la seua responsabilitat com a **CIUTADANS I CIUTADANES DEL PRESENT**. Ciutadania que és i que viu al seu municipi, que pensa i que exerceix els seus drets.

És important crear les vies i explorar en tots els camps en què la infància es desenvolupa per anar substituint a poc a poc la figura adulta que decideix, organitza i dirigeix i passar a tenir una figura que dóna seguretat, motiva, escolta i col·labora.

La persona adulta que acompanya el grup en el procés de participació ha de canviar una mica els rols establerts, ja que la relació que es crea amb el grup ha de ser sempre una relació horitzontal en la qual tots i totes estem a el mateix nivell, de fet, si ens posem a filar prim, el grup està un esglaó més amunt que nosaltres ja que són ells el motor de canvi i nosaltres una simple peça d'aquest motor, som aquesta peça que ajuda a funcionar però que amb treball i esforç és prescindible.

La nostra forma de treballar és de "laissez faire, laissez passer"⁵. No intervenim directament en el que el grup decideix, sinó que deixem que siguin ells mateixos els que vagin descobrint què és el que volen fer, la nostra feina, per tant, és ajudar-los a aconseguir-ho. Els ensenyem com funcionen les administracions, què depèn i què no de l'administració pública, com sol·licitar espais, com funcionen els processos de participació ciutadana... Moltes persones temen que aquest mètode siga un descontrol. Des del desconeixement és fàcil etiquetar que "el fet de deixar fer" és un caos però, la nostra experiència durant més d'una dècada ens diu que no. No es tracta d'abandonar en el procés sinó d'acompanyar. Laissez faire implica, de vegades, equivocar-se però, amb això, també aprendre a aixecar-se. En ell prima la iniciativa i la llibertat a l'hora de decidir. Crea més responsabilitats durant tot el procés i per tant, XXIa més autònoms, coherents i compromesos.

d_ EL NOSTRE PAPER COM A DINAMITZADORS/ES

Segons A. Plena i A.M Novella en el seu llibre "Impulsar la participació infantil; els consells d'infància i adolescència", hem de contemplar tres dimensions en l'acompanyament de la participació infantil: La dimensió relacional, la dimensió espacial i la dimensió temporal. Cadascuna d'aquestes dimensions ens guia en el procés d'acompanyament dels XXIa.

La dimensió relacional ens parla de la mena de relació que mantenim amb els XXIa. Partint de la base que s'ha de buscar una relació d'igualtat dins d'una relació que naix com a desigual, requerim reconèixer al XXIa com una persona capaç de prendre les seues pròpies decisions i ser responsable d'aquestes. Com que estem parlant de participació infantil, hem de ser totalment conscients que qui ha de decidir els objectius a aconseguir és el XXIa, el nostre paper únicament serà el de persona que facilita el camí per a aconseguir aqueixos objectius.

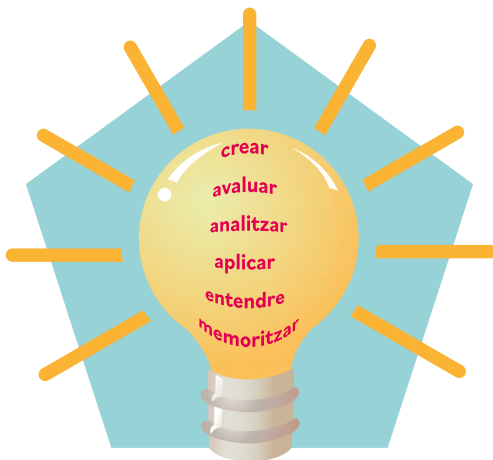
La dimensió espacial ens porta al lloc on estem exercint aqueix dret de participació i al seu torn l'espai recorregut en el procés, ací el nostre paper deixa de ser el d'un expert que tot ho sap a ser aqueixa persona que ajuda i mobilitza al XXIa a aconseguir els objectius proposats.

⁵ Expressió francesa que significa «deixen fer, deixen passar» atribuïda als teòrics fisiòcrates francesos del segle XVIII. L'expressió feia referència al fet que les societats es regeixen per un ordre natural i l'Estat no ha d'intervenir-hi.

Finalment la dimensió temporal ens indica el temps i el moment en el qual està el grup de XXiA que exerceix el seu dret a la participació. Pot ser que siga un grup experimentat i la seua autonomia siga molt major, per tant, necessite un tipus d'acompanyament menor o diferent per part nostra, o pot ser un grup que s'està iniciant en la participació i necessite d'un acompanyament diferent o més guiat.

A més de tot això, la nostra pràctica dinamitzadora partirà de la disciplina positiva, model que guia tot aquest acompanyament de XXiA d'una manera afectiva i respectuosa desenvolupant-se en un ambient de connexió entre iguals i multidireccional entre les interaccions que s'estableixen. Amb tot açò s'afavoreix l'autoconeixement, creant-se també un bon autoconcepte, guiat pel diàleg, el respecte, les pròpies aptituds, capacitats i habilitats socials i les emocions. Aquest compromís unipersonal de l'individu que implica el creixement de tot el grup, els apodera emocional, intel·lectual i socialment.

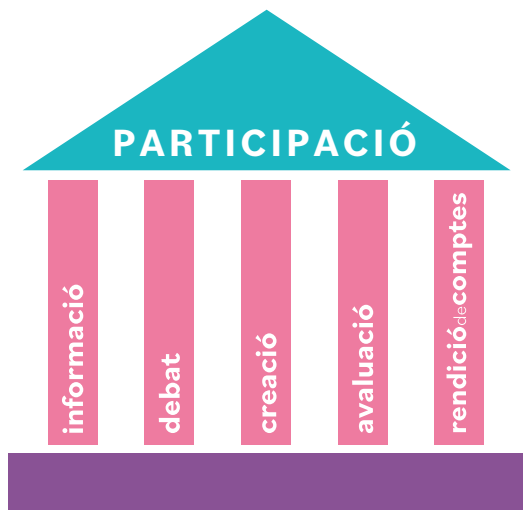
D'altra banda, un altre dels trets que caracteritza el nostre paper com a equip dinamitzador en la participació infantil és el de la taxonomia de Bloom. Aquesta va sorgir en la primera meitat del segle XX entre un grup de pedagogs i docents guiat i supervisat per Benjamin Bloom. La seua principal fita es va basar a establir un conjunt d'habilitats o intel·ligències i classificar-les per categories de manera jeràrquica. L'estructura original és piramidal però se li poden donar múltiples formes. Per al nostre equip, la següent seria més encertada ja que no implica una base major com visualment es veu en la taxonomia original.

Com s'observa, per a poder participar d'una manera significativa, hem de recordar i comprendre. És a dir, és bàsic conèixer on estem, què volem, com es pot fer, quins són els nostres drets i, sobretot, què és i què no és participar. Analitzant i aplicant tots aquests conceptes podrem arribar a avaluar-los i crear-ne de nous - bé siguen conceptes, projectes, programes, activitats...- que impliquen una participació significativa i real.

La teulada de qualsevol procés participatiu hauria de tindre aquests cinc pilars bàsics que la sustenten: informació, debat, creació, avaluació (interna i externa) i rendició de comptes.

Aquests pilars seguiran un ordre jeràrquic i de dependència ja que sense la informació, l'enteniment de la mateixa o el contrast amb les diverses fonts, no podrem passar a debatre. De la mateixa manera, una vegada establida aquesta tertúlia dialògica i escoltades totes les parts es procedeix a crear el projecte en si mateix que requerirà d'una avaluació contínua així com de la rendició de comptes des de qualsevol àmbit -regidoria, grup, associació, etc- implicat.

El paper, no sols de l'equip dinamitzador sinó de la ciutadania en general, és crear aquestos pilars de materials consistents que facen que no s'enfonse la participació sinó que es mantinga ferma.

En referència a la **METODOLOGIA** està de més dir que aquesta ha de ser participativa i voluntària. Això implica el respecte al seu nivell maduratiu i de desenvolupament, no sols del grup sinó de manera individual, així com a les seues capacitats, potenciant allò que cada membre pot aportar al grup.

- **Lúdica:** basada en el joc com a vehicle fonamental d'aprenentatge i relació amb els altres. Aquest és una dels millors recursos que no sols actua com a tal ja que, el joc com a mètode, ens produeix diversió i entreteniment per a arribar a l'aprenentatge.
- **Inclusiva, flexible i adaptable:** partint que cada xiqueta i cada xiqueta són diferents així com els seus ritmes, s'han d'establir les mesures necessàries que permeten l'accés universal a l'exercici de la participació.
- **Grupal:** creient en la força del grup com a agent del canvi.
- **Activa i potenciadora:** hem de basar-nos en situacions motivadores que conviden a aprendre fent, establint les estratègies necessàries per al desenvolupament de l'exercici de la participació d'una manera autònoma per part de XXiA.

e__ COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Per a millorar el benestar de la infància i l'adolescència defensant els seus drets, sobretot i transversalment el de la participació, hem de començar per fer les ciutats entorns més amables i no sols protectors. Per tot això, es precis comentar ací que totes i tots participem des del moment en el qual naixem intentant formar part d'alguna cosa, influir en les seues respostes, reclamar una necessitat. Pensem en un bebé. Hi participa?

Podríem dir que la participació és innata però des de ben primerenca edat es veu coaccionada o coartada per convencions adultes, socials o herències culturals. Així, si es pretén aconseguir un òptim nivell de participació que permeta la implicació i presa de decisions de XXIa en qualsevol procés, més que educar en la participació, el terme correcte seria el de reeducar en ella. Les convencions citades, independentment d'on procedisquen, generen una sèrie de sensacions i emocions en les persones que han de ser treballades per a poder suportar-les i influir de manera participativa sobre elles. Com que volem una participació activa i crítica i això no se sol donar de manera espontània, a través de diferents dinàmiques que passarem a redactar més endavant, aprofundirem i exercitarem en cada grup de participació una sèrie de capacitats que els donen eines i estratègies per a l'acció.

ESCOLTA ACTIVA__ Aquest és un dels *must* de la filosofia Reggio Emilia⁶. En ella, escoltar a la infància és un pilar bàsic dins del seu mètode educatiu. Podríem definir l'escolta activa com una habilitat bàsica per a aconseguir comunicar-nos de manera eficaç, preguntant i responent, argumentant i respectant. Fa referència no sols a parlar a cau d'orella i tot el que a través d'aquest sentit es percep sinó també a aquelles idees o sentiments que sobrevolen el que s'expressa verbalment. L'escolta activa és essencial entre una ciutadania compromesa perquè ens permet veure o percebre per a poder actuar en conseqüència. Dins d'un grup de Participació, treballar l'escolta activa ens farà sentir-nos desperts, atentes i atents a les necessitats dels nostres conciutadans infantils sense que ningú ens diga res.

RESILIÈNCIA__ En molts dels casos, els projectes no poden veure la llum quan s'espera. A més, en altres ocasions, els resultats no són els proposats en la planificació. Per això, desenvolupar la resiliència ens ajuda a superar aquestes adversitats no sols dins de l'àmbit participatiu sinó en qualsevol situació que ens presente la vida. Aquesta capacitat permet a les persones recuperar-se amb major facilitat, fent front a les adversitats i sobreposant-se amb major rapidesa per a continuar avançant amb projectes de futur i sense viure ofegats en la queixa.

⁶ *Experiència educativa que pot considerar-se més que un mètode una filosofia perquè implica a tota la ciutadania. Fundada per Loris Malaguzzi, defensa a la xiqueta i al xiquet com el centre real del sistema, protagonista del seu propi aprenentatge i ciutadania de present.*

EMPATIA— definida com la capacitat per a posar-se en el lloc de l'altre, considerem que va molt més allà. Aquesta, a més, implica percebre el que sent o fins i tot com pot reaccionar i anticipar-nos a una resposta. Potenciant aquesta capacitat en les nostres sessions, hem comprovat com XXiA i també adults, som capaços de captar una gran quantitat d'informació sobre l'altra persona sense necessitat que aquesta expresse els seus sentiments ni emocions i sense usar el llenguatge verbal explícit. Només el to en parlar, la postura corporal, la prosòdia, la mirada... Per a poder participar i prendre decisions que afecten a elles i ells com a membres d'un Consell Local d'Infància i Adolescència però també a les seues companyes, veïnat, etc. serà imprescindible desenvolupar l'empatia.

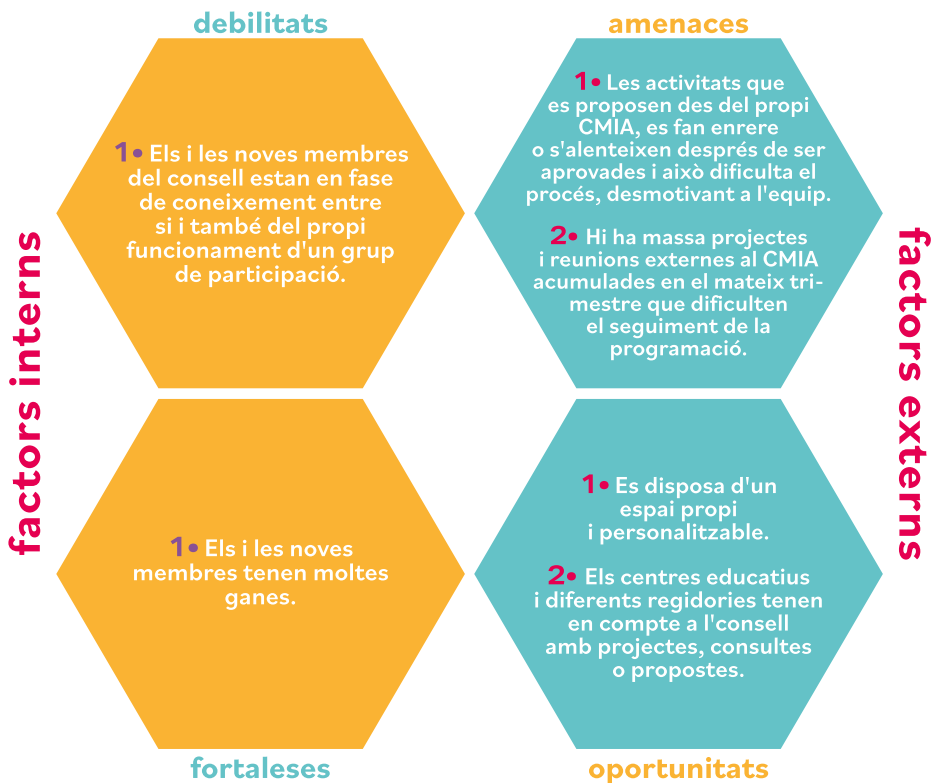

ASSERTIVITAT— Dir el que un pensa o vol sense ferir ni danyar o, el que és el mateix, la capacitat de conèixer i defensar els interessos, punts de vista o preferències des del respecte total cap al nostre interlocutor. És una capacitat que requereix de molt de vocabulari i estratègies comunicatives diverses ja que per a exposar el que es pretén aconseguir no es pot usar l'ofensa ni paraules que desprestigien o jutgen al receptor del nostre discurs. En un exercici de participació, es perd la raó quan un ataca o jutja. Vet ací la importància de l'assertivitat.

3_ LES PECES CLAUS DE CONSELL LOCAL D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA: MUNTEM L'ESCALA

Segur que, si continues llegint aquesta guia, estàs en la recerca d'estratègies per al teu consell de participació seguint el principi 12 de la CDN o, almenys, vols començar a estructurar-lo. El dret a la participació és molt bonic, sí, però ara que entenem de la seua importància com a eina transversal per al compliment dels altres drets de la infància, com el posem en pràctica?

Per a poder començar, la nostra recomanació és partir d'una anàlisi DAFO. Aquesta eina d'avaluació inicial -encara que també és molt recomanable com a document viu d'avaluació contínua- analitza la situació del projecte Consell Local d'Infància i Adolescència (d'ara en avant CLIA) de manera interna i externa. A més, s'estableix la diferència dins de cadascun d'aquests dos blocs, entre allò negatiu o que està pendent de superar i allò positiu: barreres o obstacles en primer lloc i fortaleses i oportunitats en segon.

Com ja hem deixat clar, en un grup de participació infantil són elles i ells els veritables protagonistes de descobrir o crear el seu projecte, vivint tot el procés amb els seus alts i baixos. El que a continuació exposem són una sèrie de peces que considerem requisits bàsics per a poder anar pujant cada graó de l'escala de la participació d'una manera saludable.

- 1•** Com a punt de partida, és important tindre uns objectius mínims clars, amb tasques concretes. Saber cap a on anem i quina és la meta del viatge, ens fa veure més clar el camí i les possibles pauses que hàgem de fer en ell.
- 2•** La transparència seria com el mapa de ruta. Aquesta és essencial per a confiar en el propi projecte i saber si ho estem fent bé, malament o regular però, sobretot, els seus perquè. Es deu doncs facilitar tota la informació que es requereixca i des de qualsevol dels grups afectats.
- 3•** Un espai propi, amable i modificable. Com en tot, quan ens sentim a gust, obrem millor. El grup de participació necessita d'un lloc que els aculla i que elles i ells senten com a seu.
- 4•** Un equip tècnic sensibilitzat i implicat que actue com a guia turística que acompanya però no obliga. Ens referim a un equip no sols de l'àrea de referència bé siga infància o participació ciutadana, sinó des de qualsevol dels departaments o regidories. S'ha de prendre consciència que igual que ningú es plantejaria la importància secundària d'una àrea de la dona o d'urbanisme perquè impliquen a tota la població, la d'infància es troba al mateix nivell perquè com a ciutadana, tot l'afecta.

5 • S'ha de procurar el consens en les decisions evitant la votació ja que sempre genera perdedors i guanyadors. Establir el diàleg, rebatre idees i argumentar és molt més enriquidor. En cas de no poder-se efectuar, s'hauria de recollir el grau de suport de cadascuna de les propostes presentades.

6 • És important fer un seguiment continu mitjançant una autoavaluació així com estendre acta de les sessions.

7 • El personal guia dinamitzador ha de tindre una preparació mínima en participació infantil entesa com aqueix procés d'apoderar a la infància en la gestió dels seus propis projectes i en l'exercici dels seus drets. Han de tindre estratègies i habilitats de lideratge i coordinació però al seu torn saber mantindre's al marge sense imposar criteris personals, opinions polítiques o d'una altra índole.

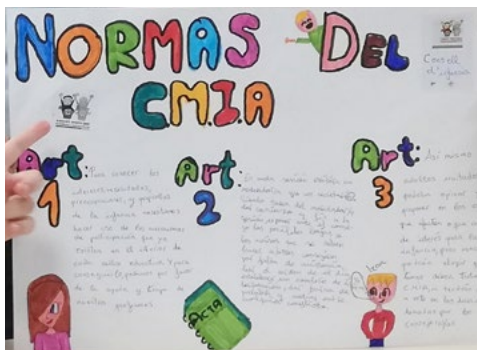
Dit tot això, considerem tres fases per a la constitució i dinamització d'un CLIA.

Fase 1__ SENSIBILITZACIÓ

Comprén uns dos o tres mesos, depenent del municipi en qüestió. Aquesta fase és essencial no sols per als subjectes actius i protagonistes de la participació, és a dir XXIa, sinó també per als centres escolars, en primer lloc, i per a la població en general del municipi, en segon lloc. És important que s'aproxime la Convenció sobre els Drets de la Infància a tota la ciutadania però, sobretot, que les figures polítiques i tècniques municipals entenguin el concepte i el vertebrin en les seues propostes i accions. Les preguntes claus a les quals hem de donar resposta serien: *què és, per què es fa, per a què serveix, qui forma part, per què presentar-se...* Proposem fer visites i dinàmiques als 9 cursos, des de 2n de primària a 4t de l'ESO, ja que alguns i algunes d'ells presentaran candidatura però la resta no és menys important ja que exerceix com a votant. A més, s'ha de fer com a mínim una reunió amb tècnics i polítics de les àrees directament implicades: cultura, educació, joventut, esports, festes i urbanisme. Les associacions del municipi també han de ser informades mitjançant reunió i/o amb una campanya de difusió amb cartells i fulls de mà.

Fase 2__ PROCÉS ELECTORAL

Per a aquest, primer de tot s'han de preparar els candidats i les candidates. És recomanable fer una reunió amb aquells que es presenten per a informar-los i ajudar-los en la seua campanya i en allò que desitgen aconseguir. Es tracta d'un procés de motivació sobre quines idees o quines propostes de canvi tenen tot i que, principalment, se'ls donaran eixes eines per a la realització de la seua pròpia campanya electoral. Després és el torn de les eleccions amb urnes i paperetes que s'han d'aportar. Si el grup ja és experimentat, són elles i ells mateixos els que poden aportar-les fent-les de manera casolana. Es recomana realitzar les eleccions en tots els centres escolars alhora. Una vegada han eixit electes els consellers i conselleres, se'ls farà recepció en la sala de plens per part d'alcaldia.

FASE 3— DINAMITZACIÓ

Ara ja és el torn de les reunions o sessions ordinàries i comença realment l'apoderament o, dit d'altra manera, es comença a pujar l'escala. Les reunions esmentades tindran un format d'assemblea i per a les mateixes disposeu de diverses estratègies o eines al llarg de tota aquesta guia. Allò més important és que les reunions siguin periòdiques, per a establir una rutina, i tinguin el calendari consensuat i clar per totes les parts.

4_ DINÀMIQUES I RECURSOS

La Convenció sobre els drets del xiquet en el seu Article 12 paràgraf 1 diu: *“Els Estats Parts garantirán al xiquet que estiga en condicions de formar-se un judici propi el dret d'expressar la seua opinió lliurement en tots els assumptes que afecten el xiquet, tenint-se degudament en compte les opinions del mateix, en funció de la seua edat i maduresa.”*

En aquest apartat pretenem donar una sèrie de recursos per a treballar aqueix dret a formar-se un judici propi.

Les dinàmiques i els recursos que utilitzem a l'hora de dinamitzar un grup de participació infantil seran molt diferents depenent de l'experiència dins de la participació del grup. Cadascun d'aquests exercicis són un suggeriment inicial i com a tal s'han d'entendre. Per descomptat són dinàmiques FEOs⁷ (flexibles, equitatives i obertes) que es poden transformar amb la imaginació del grup o del responsable en la dinamització. Així mateix, ajustar-les a la realitat existent és un fet necessari.

Si és un grup que s'inicia en la participació, haurem de fer un tipus de dinàmiques més enfocades cap a la cohesió grupal i a la iniciació en el pensament crític, ja que hem d'ajudar a tornar-se a posar "les ulleres de la infància" per tornar a veure el món que els envolta amb ulls de xiquetes i xiquets.

Un indicador que indica clarament que un xiquet o xiqueta mira el seu entorn sota el prisma adult és el fet escoltar-lo parlar sobre temàtiques o problemàtiques adultes considerant-les com a pròpies: llocs per aparcar, carrers tallats al trànsit, caques de gossos al carrer ... Tenen tan assumit aquest paper en la ciutadania que quan se'ls pregunta "i a tu, què et preocupa?" responen com a portaveus dels seus adults de referència (mares, pares, profes ...) però sense veu pròpia. Els jocs, dinàmiques o recursos que hem d'utilitzar amb aquest tipus de grup, són aquells que conviden a la reflexió des de la mirada de la infància. Hem d'ajudar-los a empoderar-se com el que són, xiquetes i xiquets, i reclamar el que per dret és seu.

⁷ Acròstic que encunyem per tenir sempre com a principi metodològic de cadascuna de les nostres dinàmiques. No volem fer activitats "boniques" o jocs típics d'oci i temps lliure simplement pel fet de quedar bé sinó "lletges" (FEOs) però, que ajuden a aconseguir els objectius plantejats per a l'empoderament.

a_ DINÀMIQUES GRUP D'INICIACIÓ

Parla PROMPTE que NO T'ESCOLTE

OBJECTIU

- Fomentar l'escolta activa.

TEMPS

- 15 minuts aproximadament

MATERIALS

- Un mocador

OBSERVACIONS

Deixarem el mateix temps de joc que de reflexió, la persona que dinamitza ha de fomentar el debat i la reflexió.

DESENVOLUPAMENT

El joc consisteix a adaptar el famós joc del mocador.

Hi ha dos equips en els quals les persones que ho conformen tenen un número. Quan diuen el seu número, en comptes d'anar pel mocador i tornar al seu equip, com en el joc tradicional, hauran d'eixir al mig i a la veu de "JA" començar a parlar. La primera persona que deixi de fer-ho perd.

Una vegada es decideix que s'acaba el joc comença la reflexió, en la qual parlarem de com ens hem sentit, si hem entès el que ens explicava el company/a de l'equip contrari, si ens hem fet entendre nosaltres...

La idea final és aconseguir recapacitar sobre escoltar als altres encara que jo tinga coses a dir ja que la idea sempre és conversar i enriquir-nos de les idees de la resta.

OBRI LA TEUA MENT

OBJECTIU

- Fer veure que existeixen altres punts de vista.

TEMPS

- 15 minuts de dinàmica + reflexió

MATERIALS

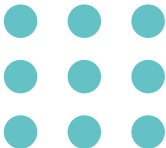
- Full amb el dibuix
- Llapis diversos

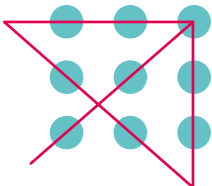
OBSERVACIONS

En el moment de fer la reflexió, haurem de fer el símil amb la participació infantil. Cal eixir-se'n de la norma establida per a poder solucionar els problemes.

Les fulles hauran de tindre aquest dibuix:

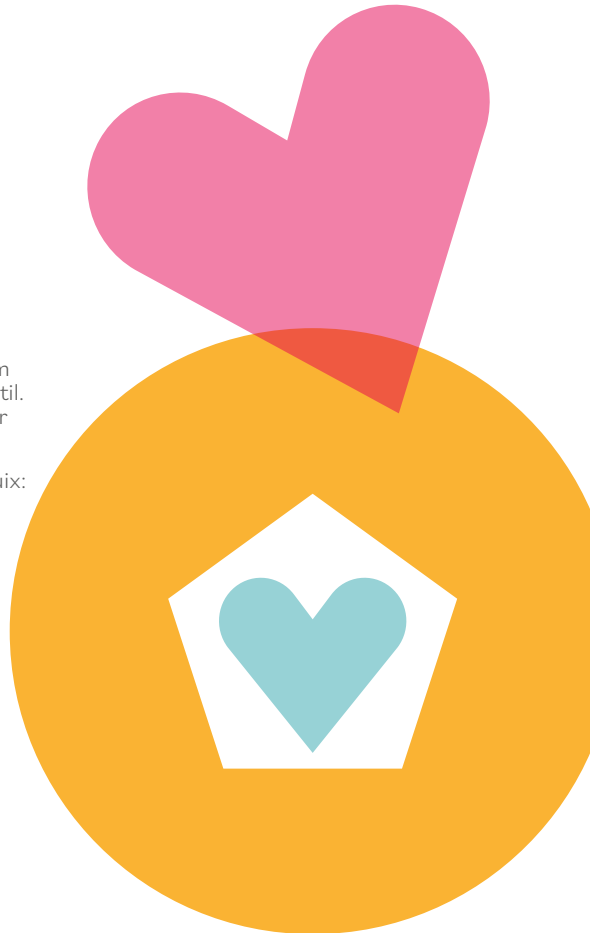

SOLUCIÓ

DESENVOLUPAMENT

Hem d'unir aquests nou punts amb només quatre línies rectes i sense alçar el llapis de la fulla. Cadascun dels punts sols es pot tocar una vegada. No està permès tornar sobre la mateixa línia recta.

a___ DINÀMIQUES GRUP D'INICIACIÓ

SALUTACIONS

OBJECTIU

- Promoure el coneixement entre el grup.
- Crear cohesió grupal.
- Fomentar la desinhibició en el grup.

TEMPS

- 15 minuts

MATERIALS

- No requereix

OBSERVACIONS

Sense observacions.

DESENVOLUPAMENT

Els participants caminen per una àrea delimitada al seu lliure albir. Quan el/la dinamitzador/a diga: “Grups de (un número)”, els participants hauran d'ajuntar-se en grups del número dit pel monitor. Una vegada junts en un espai el dinamitzador els recalcarà que eixe és el lloc de la salutació 1 i que a partir d'eixe moment cada vegada que es diga salutació 1, hauran de juntar-se en aqueix mateix lloc, amb eixa mateixa gent i fer la salutació. El/la monitor/a dirà 2 o 3 parts del cos que hauran de formar part de la salutació que el grup invente, per exemple: per a la salutació 1 han de participar, les mans, el maluc i els peus, els participants hauran d'inventar-se una salutació amb aqueixes parts del cos.

A poc a poc anirem introduint més grups i més salutacions.

GRUP VS GRAVETAT

OBJECTIU

- Crear cohesió grupal.
- Fomentar la desinhibició en el grup.

TEMPS

- 15 minuts

MATERIALS

- No requereix

OBSERVACIONS

Si el grup no arriba a la conclusió que han de pegar-se molt per a poder asseure's a les cames de la persona que tenen darrere, el dinamitzador els proposarà donar uns quants passos al centre amb la finalitat que estiguen ben junts.

Reflexió: juntes, junts i en equip, aconseguirem millors resultats. Confiança en l'equip.

DESENVOLUPAMENT

El grup sencer forma un cercle, tots mirant cap al seu company de la dreta, i molt junts amb les mans en la cintura del company.

A la veu de JA els participants començaran a caminar en cercle. Quan el/la monitor/a diga CADIRA els participants intentaran asseure's a les cames de la persona que tenen darrere.

Si el grup sencer aconsegueix asseure's sense que ningú caiga, el grup sencer guanya. Si algú cau, la gravetat guanya.

a__ DINÀMIQUES GRUP D'INICIACIÓ

NUS HUMÀ

OBJECTIU

- Crear cohesió grupal.
- Fomentar la desinhibició en el grup.

TEMPS

- 10 minuts

MATERIALS

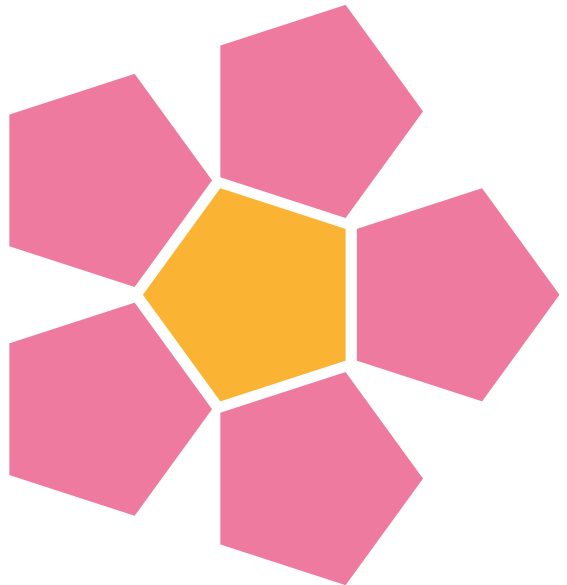
- No requereix

OBSERVACIONS

Els participants MAI se soltaran de la mà.

DESENVOLUPAMENT

Tots els participants es col·loquen en cercle agafant-se de la mà, sense soltar-se de les mans hauran d'embullar-se els uns amb els altres de manera que el grup acabe ajuntat fent una pinya, una vegada embullats hauran de desembolicar-se. Passaran per sota d'altres mans, d'altres cames, etc.

SOM UNA PINYA

OBJECTIU

- Fomentar la cohesió grupal.
- Reflexionar sobre el nostre procés dins del grup de participació.

TEMPS

- 15 minuts

MATERIALS

- Tantes cadires com persones participen en la dinàmica

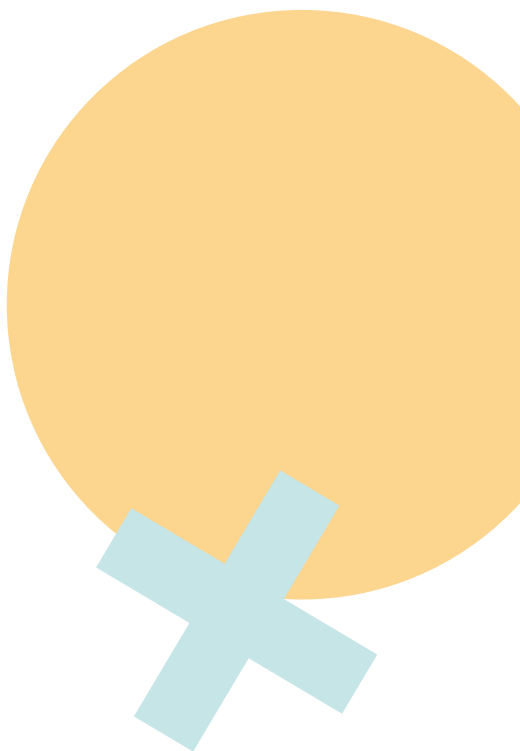
OBSERVACIONS

Després d'aquesta dinàmica farem un símil amb el nostre procés participatiu, en el qual expliquem que primerament és tot molt fàcil i que a poc a poc anem trobant dificultats en el camí que només podem sortejar amb l'ajuda dels nostres companys i companyes.

DESENVOLUPAMENT

Col·locarem tantes cadires com persones participen en la dinàmica, es pujaran tots dempeus damunt d'elles, a poc a poc anirem llevant les cadires una per una però, les persones participants hauran de romandre tots i totes dempeus damunt de les que vagen quedant, de manera que hauran de col·laborar uns amb altres per a romandre damunt de les cadires el màxim temps possible.

a__ DINÀMIQUES GRUP D'INICIACIÓ

JO VULL... COM HO FAIG?

OBJECTIU

- Ser conscients de la realitat a l'hora de fer propostes.

TEMPS

- 40 minuts

MATERIALS

- Paper continu
- Retoladors
- Post-it

OBSERVACIONS

És important, com a dinamitzador/a, no entrar a valorar les seues propostes sinó fer-li-les qüestionar constantment, perquè així puguen arribar ells mateixos a les seues pròpies conclusions.

DESENVOLUPAMENT

Posarem dos trossos de paper continu en la paret, un amb la frase jo vull i un altre amb com ho faig, els/les participants hauran d'escriure propostes en post-it del que volen fer com a representants infantils i el com poden fer-ho. Les respostes a com poden fer-ho poden també auto-respondre-se-les ells mateixos o, recórrer a post-its de companys que els donen suggeriments.

Una vegada pegades farem una reflexió entre totes/tots.

CREANT EL MEU CARTELL DE CAMPANYA

OBJECTIU

- Fomentar la creativitat.
- Il·lusionar a les persones participants respecte al seu paper com a representant infantil.

TEMPS

- 30 minuts

MATERIALS

- Cartolines
- Folis
- Revistes
- Cola
- Tisores
- Retoladors

OBSERVACIONS

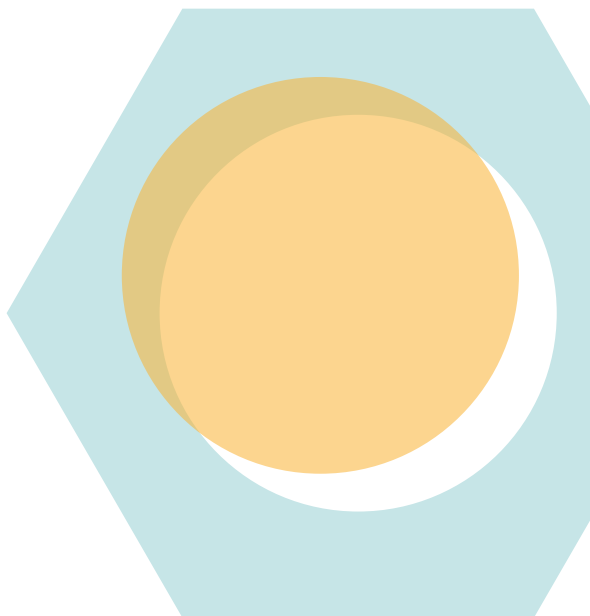
L'activitat s'enriqueix molt més si ixen a explicar els seus cartells alguns/es candidats.

DESENVOLUPAMENT

Expliquem que en les campanyes electorals els partits polítics creen la seua imatge de campanya i la plasmen en cartells. La idea de l'activitat és que les persones participants dissenyen el seu propi cartell de campanya.

Si són més majors, se'ls pot explicar l'ús de xarxes socials per a la campanya. A més, com convocar els companys als centres per explicar-los les pròpies propostes com a candidats, etc.

a_ DINÀMIQUES GRUP D'INICIACIÓ

La Venedora de Trastets

OBJECTIU

- Avivar la rapidesa mental i la fluïdesa verbal.
- Ajudar a perdre la por de parlar en públic.

TEMPS

- 40 minuts

MATERIALS

- Fitxes amb els articles a vendre.

OBSERVACIONS

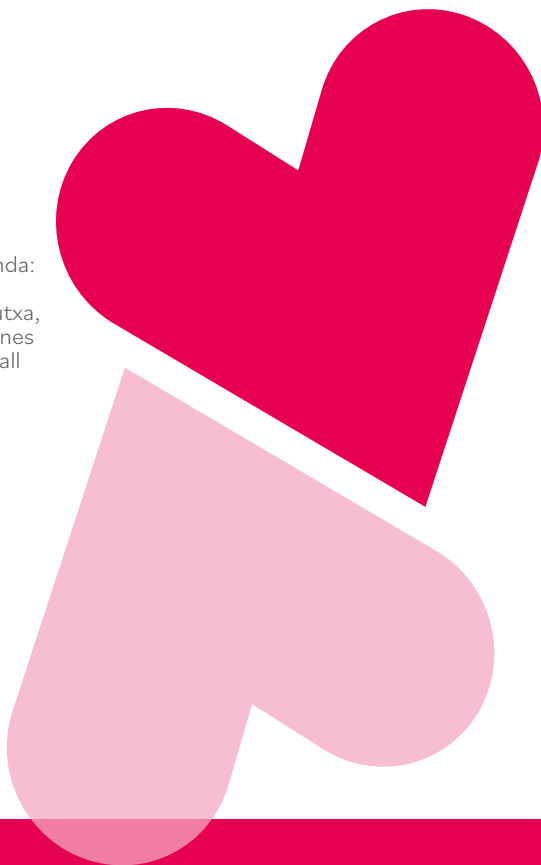
Suggeriments per a realitzar la venda: Una pinta per a calbs, un paraigua per a peixos, un sotagot per a la dutxa, un paraigua per a peus inserit en unes sandàlies, un pitxer amb l'ansa davall de la boca, una cadira sense potes, un llum que no dóna llum, etc.

DESENVOLUPAMENT

Repartim a cadascun dels participants una fitxa amb un producte que han de vendre a la resta. Els productes han de ser, a priori, absurds, per exemple una pinta per a calbs.

La dinàmica consistirà en el fet que cadascun dels participants haurà d'eixir al centre i intentar vendre el seu producte a la resta, per a això té 1 minut de temps per a intentar convèncer-los.

La Talpeta

OBJECTIU

- Promoure el coneixement entre el grup.
- Crear cohesió grupal.
- Fomentar la desinhibició en el grup.
- Ajudar a perdre la por de parlar en públic.

TEMPS

- Entre 10 i 20 minuts

MATERIALS

- Llista de preguntes

DESENVOLUPAMENT

Totes les persones es divideixen en dos grups. Formen dos cercles concèntrics mirant-se les cares. Després, ja que cada persona té la seua parella enfrontada, s'assignen els seus rols: un farà de talp o talpeta i l'altre company de cova. Tots els que tenen el paper de cova han d'estar en el cercle de fora, agafant-se de les mans de la seua parella (topa o talp) que es troba en el de dins. El dinamitzador o dinamitzadora realitza una sèrie de preguntes que han de fer-se les parelles entre si mentre es miren als ulls i, opcionalment, segueixen agafats de les mans. Quan el/la monitor/a diu "talpeta", les persones que tenen aquest paper es mouen a la dreta per a conversar amb el company que li segueix i es continuaran fent les preguntes. La dinamitzadora encarregada del joc dirà diverses vegades la paraula "talpeta" perquè totes i tots giren i es vagen coneixent. Les coves mai han de moure's. Quan el monitor digui "cova", totes les topes i talps han de buscar a la seua parella inicial i situar-se a col·lida/it entre les seues cames. La parella que arribe l'última eixirà al centre del cercle i diran, tots dos, la resposta a l'última pregunta en veu alta.

OBSERVACIONS

PREGUNTES TIPUS:

- 1• Per què creus tens aqueix nom?
- 2• De quin centre educatiu véns?
- 3• Per què et vas presentar al consell?
- 4• Saps què és UNICEF?
- 5• Quin número de peus gastes?
- 6• Quin és el dret de la infància més important per a tu?
- 7• Què vols ser de major i per què?
- 8• T'agradaria tindre una vareta màgica i fer desaparèixer a algun / a profe? Per què?
- 9• Recomanaries ser del consell a algun amic o amiga en les pròximes eleccions?
- 10• Què t'agrada fer en el teu temps lliure?
- 11• Saps que és la DGIA?
- 12• Creus que és important participar?

Com s'observa, hi ha preguntes amb més càrrega en matèria de drets o participació i altres més lúdiques.

b_ DINÀMIQUES GRUP EXPERIMENTAT

OBSTACLES

OBJECTIU

- Reflexionar sobre el nostre paper dins de la participació del municipi, així com l'actitud davant la qual ens enfrontem als reptes.

TEMPS

- 30 minuts

MATERIALS

- Conte de Jorge Bucay "OBSTACLES"

DESENVOLUPAMENT

Abans que el grup entre a la sala de reunió, l'equip dinamitzador col·locarà l'espai com si d'un camp de batalla es tractés. És a dir, tot el mobiliari que sigui mòbil serà amuntegat en un racó de l'espai, fent una mena de muralla amb cadires, taules, papereres, armaris ... tot desordenat. El grup es col·locarà assegut de cara a aquesta muntanya de desordre.

Llegim el conte i finalment fem una reflexió sobre el mateix i sobre la nostra actitud enfront dels reptes que ens estem posant com a objectius dins del nostre grup de participació.

OBSTACLES, per Jorge Bucay:

Vaig caminant per un sender.

Deixe que els meus peus em porten.

Els meus ulls es posen en els arbres, en els ocells, en les pedres. A l'horitzó es divisa la silueta d'una ciutat. Aguditze la mirada per distingir-la bé. Sent que la ciutat m'atrau.

Sense saber com, m'adone que en aquesta ciutat puc trobar tot el que desitge. Totes les meues metes, els meus objectius i els meus èxits. Les meues ambicions i els meus somnis estan en aquesta ciutat. El que vull aconseguir, el que necessite, el que més m'agradaria ser, allò a què aspire, o que intente, pel que treballo, el que sempre he ambicionat, allò que seria el major dels meus èxits. M'imagino que tot això està en aquesta ciutat. Sense dubtar, comence a caminar cap a ella. Poc després de caminar, el camí es fa costa amunt. Em canso un poc però, no m'importa.

Segueix. Albire una ombra negra, més endavant, en el camí. En acostar-me, veig que una enorme rasa m'impedeix el meu pas. Tem ... dubte.

Em fa enfadar que la meua meta no puga aconseguir-se fàcilment. De tota manera decidisc saltar la rasa. Retrocedeix, agafe impuls i salte ... Aconseguisc passar-la. Em refaig i segueix caminant.

Uns metres més endavant, apareix una altra rasa. Torne a prendre carrera i també puc botar-la. Correc cap a la ciutat: el camí sembla fora. Em sorprèn un abisme que deté el meu camí. M'ature. Impossible saltar.

Veig que a un costat hi ha fustes, claus i eines. M'adone que està allà per construir un pont. Mai he estat hàbil amb les mans ... Pense en renunciar. Mire la meta que desitge... i resisteix.

Comence a construir el pont. Passen hores, o dies, o mesos. El pont està fet. Emocionat, el creue. I en l'arribar a l'altre costat ... descobrisc el mur. Un gegantí mur fred i humit envolta la ciutat dels meus somnis ...

Em sent abatut ... Busque la manera d'esquivar-lo. No hi ha cas. He d'escalar-lo. La ciutat està tan a prop ... No deixaré que el mur impedisca el meu pas.

Em propose grimpar. Descanse uns minuts i agafe aire ... De sobte veig, a un costat del camí un xiquet que em mira com si em conegués. Em somriu amb complicitat.

Em recorda a mi mateix ... quan era xiquet.

Potser per això, m'anime a expressar en veu alta la meua queixa: -Per què tants obstacles entre el meu objectiu i jo?

El xiquet arronsa les espatlles i em contesta: -Per què m'ho preguntes a mi?

Els obstacles no hi eren abans que tu arribares ... Els obstacles els has portat tu.

PLANIFICACIÓ D'UNA EXCURSIÓ

OBJECTIU

- Conèixer tot el procés que es necessita per a realitzar una eixida en grup

TEMPS

- 1 hora

MATERIALS

- Ordinador amb accés a internet
- Llapis
- Folis

OBSERVACIONS

Els dinamitzadors orienten sobre les necessitats fent-los reflexionar amb preguntes típiques: Com arribarem fins allí? Necessitem algun permís per a poder anar? És gratis?...

Aquesta activitat també es pot realitzar donant-los directament **el pressupost** amb el qual comptem.

DESENVOLUPAMENT

Distribuïm el gran grup en xicotets grups de 4-5 persones, cada grup haurà de fer una proposta d'excursió per a més tard exposar-la en el gran grup amb tot el necessari desglossat: necessitats, pressupostos, permisos...

Finalment tot el grup vota quina és l'activitat que més els ha agradat.

b_ DINÀMIQUES GRUP EXPERIMENTAT

DISSENYEM LES NOSTRES GESTES

OBJECTIU

- Crear en el grup un sentiment de pertinença.
- Començar a posar-se objectius com a òrgan participatiu.

TEMPS

- 30 minuts

MATERIALS

- Folis
- Llapis o bolígrafs

OBSERVACIONS

Aquesta activitat es realitza en diverses sessions. És important que l'equip dinamitzador reconduisca el tema i motive tot el temps al grup.

Depenent de quina siga la proposta final és possible que, per tràmits administratius, tarde en veure la llum, i és per tant imprescindible que el grup dinamitzador no deixi que el grup de xics i xiques es desanime per no veure el resultat prompte.

DESENVOLUPAMENT

El grup ha de començar a prendre decisions i a fixar-se metes que aconseguir. Perquè això succeisca hem de fer-los reflexionar sobre el que fem dins del nostre òrgan participatiu i quines han sigut les iniciatives pròpies.

La gran majoria d'ocasions, els òrgans participatius estan presents dins del municipi en activitats proposades per l'ajuntament, en les quals, a vegades, demanen l'opinió de la infància i l'adolescència. Amb aquesta mena d'activitats busquem que la iniciativa d'activitat isca del propi grup.

Farem diversos grups d'unes 4-5 persones, cada grup haurà de pensar alguna activitat i li la proposarà a la resta de companys i companyes. Els donarem una tasca en la sessió anterior, que serà que facen un sondeig en la seua classe o amb el seu grup d'amistats per a veure també quines són les necessitats que hi ha fora del nostre òrgan participatiu.

En la següent, individualment, ens compartiran les respostes que han obtingut fora. El gran grup haurà de veure la viabilitat del projecte, per a això l'equip de dinamització haurà d'ajudar-los a l'hora de buscar espai, si és necessari llogar materials o fer reserves...

SENT LES EMOCIONS

OBJECTIU

- Desenvolupar la capacitat de l'empatia.
- Treballar les diferents emocions.
- Augmentar la motivació dels alumnes per col·laborar amb la resta.
- Observar que emocions són més fàcils d'expressar, i quines no.

TEMPS

- 30 minuts

MATERIALS

- No requereix

OBSERVACIONS

És important que fem una especial reflexió sobre com expressem les persones els mateixos sentiments i com transmetem moltes coses amb el llenguatge no verbal.

Això ens servirà per futures ocasions a l'hora de plantejar els nostres projectes.

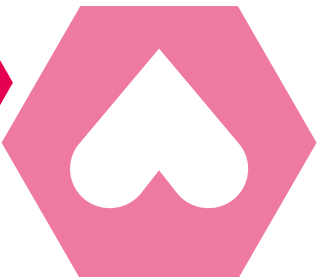
DESENVOLUPAMENT

La persona dinamitzadora conta una xicoteta història en veu alta a una persona del grup, amb una emoció predominant. Per exemple, "Hui he arribat tard al treball però perquè se m'ha punxat una roda. No és justa la brega que m'han tirat!".

A continuació, aqueixa persona ha de contar la mateixa història a una altra companya però, primer amb la mateixa emoció que l'anterior persona ho ha fet i, després, amb una altra emoció triada per ella mateixa.

Després triarà a un altre company o companya i contarà la història amb l'emoció de l'anterior, i amb la seua nova emoció. Així successivament fins que una mateixa situació s'expressi des de diferents emocions.

Al final compartim un poquet les nostres impressions, partint de la pregunta: què us ha resultat més fàcil: contar la història amb la vostra pròpia emoció o imitar l'emoció de l'altre?

AMICS DEL ZOO

OBJECTIU

- Desenvolupar l'escolta activa en el nostre grup.
- Potenciar el diàleg com a mitjà per a arribar a consensos.
- Valorar la reunió o moment d'assemblea com un espai de compartir i crear comunitat.
- Reflexionar i debatre per a trobar solucions als problemes.

TEMPS

- 45 minuts

MATERIALS

- No requereix

OBSERVACIONS

Aquesta activitat està més enfocada per al grup de menor edat però es pot adaptar a qualsevol.

El grup dinamitzador ha d'activar el debat de reflexió qüestionant les respostes contínuament per a generar més debat i més reflexió.

DESENVOLUPAMENT

Es conta la història següent (pot ser adaptada pel dinamitzador o dinamitzadora, a necessitat del grup):

“X i I són molt amics. Cada dia alimentaran i cuidaran tots els animals del zoo. Ningú més dels seus amics i amigues vol fer-se càrrec d'aquesta tasca i com no poden descansar mai, arriba un moment en el qual es troben cansats. Cada vegada més i més cansats.

Els animals, que no poden viure sense ells, s'adonen que X i I no arriben a fer correctament totes les seues tasques i les coses en el zoo comencen a fallar. És per això que decideixen fer una assemblea animal. Adeqüen la sala perquè puguin cabre tots: els animals aquàtics, els del fred, els ocells...”

El/la dinamitzador/a llança preguntes sobre el conte sense vincular-les a la realitat actual més pròxima al grup:

- Per què creus que els cuidadors estan tan cansats?
- Per què es preocupen els animals?
- Per què no pot faltar cap a l'assemblea?

Posteriorment, després de debatre, es transferirà el tema a situacions més pròximes.

“1, 2, 3... TRIA UNA ALTRA VEGADA”

OBJECTIU

- Desenvolupar la creativitat del grup.
- Iniciar al grup en la improvisació.
- Afavorir el desenvolupament del pensament.
- Buscar recursos en l'expressió verbal.

TEMPS

- 45 minuts

MATERIALS

- No requereix

OBSERVACIONS

Variacions:

- Contar les històries a través de mímica o de dramatitzacions.
- Usar la tècnica de Gianni Rodari amb contes als quals triar un final d'entre diversos possibles que ofereix l'autor.

DESENVOLUPAMENT

L'activitat consisteix a crear històries a partir de 3 imatges:

- En 1r lloc es presenta al grup diverses imatges de les quals han de triar cada persona una. Pot ser una vinyeta, un dibuix, una foto...
 - En 2n lloc es mostren altres imatges de les quals cada persona triarà una. Aquesta segona imatge ha d'anar relacionada amb la primera que han triat per a donar sentit a la seua història
 - Finalment hi ha diverses imatges més i el grup ha de triar la que es correspon amb el final “lògic” de la seua història.
- Posteriorment cada persona presentarà la seua seqüència d'imatges davant el gran grup, és a dir, a partir de 3 fotos hauran de narrar la seua pròpia història donant un sentit a cadascuna de les imatges.

b_ DINÀMIQUES GRUP EXPERIMENTAT

SOMNIS

OBJECTIU

- Reflexionar sobre com reaccionem davant la frustració.
- Comprendre el concepte de resiliència.

TEMPS

- 25 minuts

MATERIALS

- Un globus per persona
- Una cadira por persona
- Un objecte punxant

OBSERVACIONS

L'activitat en si genera molts comportaments i reaccions diferents de les quals es pot treure molta informació procurarem treure profit a la reflexió perquè els participants puguin replantejar quins canvis volen fer en el seu consell. Observarem qui llança a posta el globus fora i qui el manté molt a prop del seu cos.

Variants: Si tenim experiència amb aquesta activitat i bon maneig de el grup, no esmentarem que els globus es van a explotar, simplement començarem a rebentar-ne a meitat de l'activitat per a un major impacte en els participants.

DESENVOLUPAMENT

Formem un cercle on els participants estiguin asseguts en una cadira i els demanem que tanquen els ulls i pensen en un dels seus més grans somnis o metes que tinguen en la seua vida. Una vegada que cada persona tinga identificat el seu somni els donarem un globus i els direm que han de “unflar el globus amb el seu somni” és a dir que mentre el van unflant han d'imaginar que el seu somni està omplint el globus fins a convertir-se en ell. Una vegada tots els participants tinguen el seu globus ple, donem les instruccions del joc.

Tots i totes hauran de llançar el seu globus cap amunt, quant més alt arribe més oportunitats té de tornar-se realitat. No podran amagar-lo o retindre'l, en tot moment haurà d'estar surant. Cap globus o participant pot eixir del cercle format per les cadires, si un globus ix del cercle l'explorem. Guanyen els qui mantinguen el seu globus al final.

Una vegada que queden clares les instruccions, comencem. La persona dinamitzadora explotarà els globus que caiguen fora del cercle, després d'uns minuts llançarem un o dos globus fora del cercle i els explotarem, també podem demanar a algun participant que ens ajude a llançar-los fora del cercle. Quan la majoria dels globus s'hagen explotat demanarem als participants que agafen el seu globus i s'asseguen.

Conduïrem una reflexió sobre els diferents comportaments i les seues reaccions durant l'activitat comparant-la amb els seus somnis i com es comporten davant la pèrdua i la frustració, els atacs de les altres persones o les situacions inesperades de la vida.

Farem una reflexió en la qual farem veure que per a que els nostres somnis arriben alt hem d'ajudar-nos entre les persones i fins i tot, a vegades, hem de renunciar i ajudar als altres.

FEM EL GRAN SALT

OBJECTIU

- Enfortir el treball col·laboratiu.
- Vivenciar com les nostres accions influeixen en tot el grup.

TEMPS

- 10 minuts

MATERIALS

- Cinta adhesiva de paper

OBSERVACIONS

La idea de la dinàmica és fer una reflexió sobre com d'important que és ajudar-nos entre les persones per a poder aconseguir els nostres objectius, que al cap i a la fi són objectius comuns.

Podem anar incrementant la dificultat en posar restriccions com que ningú pot parlar o només alguns membres del grup poden fer-ho.

Si el grup és molt nombrós es poden fer 2 o més quadrats i dividir el grup.

DESENVOLUPAMENT

Amb la cinta adhesiva dibuixa un quadrat al sòl en el qual puguen cabre tots els participants, si són 20 persones, el quadrat pot mesurar metre i mig per metre i mig.

Una vegada tingues el quadrat li donem l'explicació a les persones participants: Tenen un repte i és que han d'entrar totes les persones en la menor quantitat de temps dins del quadrat.

Les restriccions són:

- Cap persona pot trepitjar fora.
- Hauran de saltar d'una distància aproximada de 30 centímetres del quadrat (és preferible que l'assenyalem).
- Una vegada que salten al quadrat, no podran moure els peus.

Si alguna persona incompleix les restriccions tots hauran d'eixir del quadrat i tornar a començar.

Els donarem temps perquè s'organitzen i després comença a comptar el temps. Si el grup aconsegueix complir amb el repte fàcilment podem fer-lo més complex reduint la grandària del quadrat.

b_ DINÀMIQUES GRUP EXPERIMENTAT

APRENEM A PARLAR EN ELS MITJANS

OBJECTIU

- Aprendre a expressar-se en públic i davant els mitjans de comunicació.

TEMPS

- En dues sessions diferents 30 minuts cadascuna

MATERIALS

- Un mòbil
- Llapis / bolígrafs
- Folis

OBSERVACIONS

És convenient que el visionat es faça en un dia diferent al gravat per a aconseguir una major autocrítica.

DESENVOLUPAMENT

Dividim el gran grup en grups més xicotets d'unes 5-6 persones.

La finalitat de la dinàmica serà veure's quan parlem a càmera, quines són les nostres mancances i quins els nostres encerts. Per a això necessitarem que expliquen qualsevol cosa davant d'una càmera, perquè siga més adequat per al nostre grup de participació seria convenient que explicaren el reglament o alguna cosa que tinga a veure amb elles i ells.

Els xicotets grups es dividiran el reglament perquè cada persona es prepare com donarà la seua explicació.

Una vegada transcorreguts uns 15-20 minuts van passant per grups perquè graven la seua intervenció. Fins i tot poden gravar-se ells i elles simulant un set de rodatge amb una tauleta electrònica o qualsevol altre dispositiu.

És important que l'enregistrament no es pare en cap moment durant la intervenció de cadascuna de les persones participants, ja que així poden arribar a adonar-se d'encerts o mancances.

Una vegada totes les persones hagen sigut gravades veurem el vídeo i farem una crítica constructiva de cada escena.

JO HO VEIG AIXÍ

OBJECTIU

- Analitzar l'element subjectiu en la comunicació i les conseqüències de la comunicació fraccionada.
- Exercitar la descripció.

TEMPS

- 30 minuts

MATERIALS

- Un llibre

OBSERVACIONS

És convenient fer veure al grup que el que ha ocorregut sol passar en la nostra vida quotidiana: quan emetem opinions, en els comentaris de la gent o fins i tot en les notícies.

Hem de reflexionar sobre com volem expressar les nostres idees per a evitar falses interpretacions.

DESENVOLUPAMENT

Es demanen tres persones voluntàries que isquen fora de l'aula.

A aquestes tres persones se'ls mostra un llibre i se'ls explica que han de descriure només una part del llibre, cada persona voluntària decideix descriure una part (l'om, portada o part de darrere) i una vegada consensuades les parts han de descriure-ho com vulguen, és important tindre en compte que no es pot dir el que és, ni per a què serveix, ni què pensem d'ell; es tracta d'una descripció objectiva de com és el llibre.

Cadascuna de les persones voluntàries passen a l'aula i descriu a la resta la part de l'objecte que li ha tocat.

La resta del grup ha d'endevinar a quin objecte es refereixen.

Una vegada finalitzades les descripcions, cada component del grup ha de dir quin objecte creu que és i explicar per què creu que és aqueix objecte.

El grup discuteix sobre les diferents interpretacions de les descripcions.

Al final hem de fer reflexionar al grup sobre:

- Les diferents interpretacions que es poden donar a una mateixa cosa depenent de com es mire.
- El coneixement o comunicació parcial porta a idees equivocades.
- Perquè hi haja una bona comunicació és necessari tindre capacitat de descripció i observació.
- És necessari tindre una informació completa abans d'emetre una opinió.

5_ QUI SOM?

a— QUERA, OCI EDUCATIU I COMPROMÉS

L'Associació Quera va nàixer a Mislata, València, en 1993, gràcies a joves del municipi interessats en el teatre. A poc a poc, els interessos de l'entitat van anar ampliant-se en tot allò relacionat amb la creativitat, solidaritat i participació del sector juvenil i adolescent.

En l'actualitat, l'associació realitza múltiples activitats, relacionades amb l'oci, la multiculturalitat, l'esport i la sensibilització en matèria d'infància, joventut i públic en general.

Ha format part de diferents Jornades de Participació Infantil, igual que ha impartit la formació per a la posada en marxa d'un Consell de Participació Infantil a personal tècnic, polític i dinamitzador. Actualment, Quera dinamitza diversos consells d'infància i adolescència, col·labora amb UNICEF en la promulgació i defensa dels drets de la infància així com amb la Direcció General d'Infància i Adolescència de la Comunitat Valenciana. A més, realitza diverses activitats en centres educatius per a fer de la participació una eina transversal en el procés d'Ensenyament/Aprenentatge.

b— EXPERIÈNCIES EN PARTICIPACIÓ INFANTIL

Arribant al final d'aquest document, eina guia per a la participació infantil, voldríem destacar algunes experiències d'èxit que creiem que podeu importar en els vostres grups. Com bé heureu pogut aprendre al llarg de la lectura d'aquestes pàgines, no es tracta d'arribar amb una activitat feta i ficar-la, amb calces o sense elles, en el vostre context. Rotundament no! Són projectes creats des del propi consell de participació arran d'una necessitat. Això és el que heu de pretendre i confiem en vosaltres perquè així ho feu.

JUGA LLIUREMENT I RESPECTA A LA GENT

INQUIETUD

“No podem jugar a la pilota en cap lloc”.

QUÈ ES VA FER?

Amb aquesta afirmació que inquietava a un membre del consell, ens vam posar a la feina a investigar sobre les zones de parc o esbarjo de la ciutat. Totes elles estaven repletes de plaques de senyalització que prohibien jugar a la pilota.

- 1• Investigar sobre les zones de joc.
- 2• Revisar el nostre dret a jugar.
- 3• Dissenyar i proposar una campanya per a canviar les plaques de prohibició.

COM ES VA FER?

Després d'analitzar aquest senyal i adonar-nos que, com un dret que XXiA tenen, està prohibit prohibir jugar, calia un canvi d'aquestes senyals que ho prohibien.

- 1• Es va decidir que l'alumnat de tercer a sisè de primària dissenyaria unes noves plaques en substitució de les de prohibició.
- 2• Es va fer una carta explicativa per enviar als centres. S'hi redactava el per què de la necessitat d'aquest canvi i que d'entre els participants es triaria una nova senyalització.
- 3• L'alumnat va participar i el propi CLIA va triar dues propostes com les seues favorites, que van fusionar i van donar origen a la nova senyalètica de parcs.

RESULTAT?

Es van col·locar de manera progressiva les noves senyals, donant per inaugurada la campanya amb el descobriment d'una per part dels membres del CLIA i de les dues guanyadores en el concurs.

La campanya va dirigida a tota la ciutadania ja que s'ha de considerar el dret al joc i potenciar-lo i, a la vegada, respectar la llibertat de totes i de tots en l'ús dels espais públics (passejar, descansar, etc).

- 1• Sessions de sensibilització en parcs i centres educatius.
- 2• Sessions de sensibilització en centres de majors per a concienciar sobre aquest dret.

LA INFÀNCIA OPINA O BÚSTIA JOVE

INQUIETUD

“I si no sóc del consell, què?”

QUÈ ES VA FER?

Igual que passa amb la societat adulta, la formada per XXiA pensa que només pot participar en certes ocasions, reglades, prefixades o marcades per uns altres. Participar és un dret i hem de fer-ho cada dia. La infància local sentia i verbalitzava que només podia participar si era membre electe del consell.

- 1• Es va debatre sobre què fer per poder opinar o, com a mínim ser consultat / a.
- 2• Es van establir dues idees força amb els suggeriments de tot l'equip: la primera seria una enquesta de carrer amb diverses preguntes agrupades per blocs (informació, participació a l'escola, a ma casa i en la meua ciutat); i la segona sobre la necessitat de crear una bústia de suggeriments per a la ciutadania infantil i adolescent.

COM ES VA FER?

Es van formar diversos grups de treball, naturals i heterogenis, per poder crear diversos projectes per diferents vies o canals, que educaren en el dret a la participació infantil als seus propis protagonistes i els sensibilitzaren per fer-ho.

- 1• Creació d'un canal digital / virtual on poder aportar suggeriments des de qualsevol dispositiu mòbil. Per protecció de dades però, al seu torn, poder classificar les aportacions i d'on provenen, només se sol·licita l'edat i / o el centre educatiu. D'aquesta manera es manté un "mitjà anonimat". Aquests suggeriments seran tractats per l'equip tècnic i es derivaran al propi CLIA o a la regidoria de referència.
- 2• Carta als centres educatius per crear assemblees de reunió on XXiA puguem participar lliurement i opinar, sense coordinació ni direcció adulta.
- 3• La infància opina: enquesta per fer en parcs o enviar a centres educatius i donar l'opció d'opinar, tipus test, sobre diversos aspectes que incumbeixen a la infància. Dirigida a XXiA però també a la població adulta per demanar dades, sensibilitzar-los i, sobretot, conscienciar-los.
- 4• Flyer (fullet) explicatiu de les tres mesures anteriors.

RESULTAT?

En els centres educatius, ja siguin escoles o instituts, s'estableixen recursos d'espai i temps per a la reunió i el debat de l'alumnat, guiats únicament pels membres electes del seu propi centre en el CLIA i amb l'acompanyament voluntari de personal adult (Coord. Convivència al centre, Prefectura d'estudis, etc.)

D'altra banda, gràcies a la sensibilització, la bústia virtual per a XXiA recull diverses iniciatives d'entre les que destaquem la qual s'adjunta a la imatge: adequació de les zones de pediatria per fer-les més amables.

Una xiqueta va escriure a la bústia sense entendre la raó sobre el decorat de la sala pediàtrica on hi havia parets grises i quadres de monuments o ruïnes sobre ciutats alienes i desconegudes per a ells. El CLIA es va posar mans a l'obra.

Imatges creades pel CLIA de Mislata per a la sala de pediatria del centre de salut.

CINEMA D'HIVERN

INQUIETUD

“El cap de setmana vull fer alguna cosa que no siga anar al parc”.

QUÈ ES VA FER?

Sota aquesta premissa sorgida en una de les assemblees del CLIA, es va veure la necessitat d'alguna acció puntual o oferta d'oci per a la infància en els dies d'hivern. XXiA reclamen passar temps elles i ells sols, com quan juguen en un parc però, a les vesprades d'hivern, quan es fa prompte fosc, es fa difícil.

- 1• Els membres del CLIA van valorar accions d'oci que es podrien fer, adonant-se de la diferència entre allò públic i privat.
- 2• Es van debatre les opcions que des de l'administració pública es podrien oferir.
- 3• La decisió va ser la de fer el projecte "T'aConselle una peli" durant dos o tres dissabtes d'hivern.

COM ES VA FER?

- 1• Es va decidir que la sessió de cinema seria només per XXiA. És per això que s'haurien de fer unes autoritzacions, per legalitat i per seguretat, i que es faria un repartiment d'entrades / invitacions per controlar aforament.
- 2• Es van buscar productores, distribuïdores i altres agents de producció cinematogràfica per esbrinar com s'havien de fer, tant el lloguer de la pel·lícula, com la seua projecció per al públic, sempre sota termes legals.
- 3• Es van buscar els espais públics del municipi que pogueren acollir la sessió de cinema i es va fer la reserva pertinent.
- 4• Es va fer cartelleria i promoció perquè la ciutadania en general s'assabentés d'aquesta activitat.
- 5• Es va establir un horari de repartiment d'invitacions així com unes bases per a la gestió del projecte de cinema

RESULTAT?

L'èxit de l'activitat, dividida en dues sessions a la mateixa vesprada, va ser rotund. En un primer passe, la pel·lícula era apta per XXiA d'entre 6 i 16 anys. XXiA més grans podien acudir tant a aquest com a la segona passada, ja que la segona pel·lícula projectada va tenir una edat mínima d'11 anys.

D'aquesta manera, la infància i l'adolescència del municipi gaudeix d'una sessió de cinema per a elles i ells, sense els seus familiars, que els recullen a l'eixida. En la qualificació per edats es va tenir en compte que la primera pel·lícula fos apta per a totes les edats mentre que la projectada en segon lloc fora per al públic més adolescent. Aquesta idea pensada, projectada i creada pel mateix CLIA s'ha convertit en un referent de temps d'oci entre la població infantil.

PREMI ESTENDARD FALLER

INQUIETUD

"Les falles estan escrites amb faltes d'ortografia", "I sempre hi ha" ninots de sexe o porcs".

QUÈ ES VA FER?

El grup va opinar sobre les seves pròpies experiències viscudes pel que fa als monuments fallers. La conclusió a què es va arribar va ser, per a elles i ells, molt nefasta pel que fa a l'acompliment dels drets de la infància per part la majoria d'aquestes obres d'art efímeres.

- 1• Es van pensar idees per poder concienciar les comissions i els artistes.
- 2• Es va redactar un document en el qual es descrivia que la crítica o la sàtira, no va renyida amb el respecte i la tolerància cap a qualsevol col·lectiu.
- 3• Seguint la cultura fallera de premis i estendards es va decidir premiar el monument que visibilitzara els drets de la infància i respectara a aquest grup de ciutadania.

COM ES VA FER?

- 1• Es va convocar i es va fer una reunió amb els responsables de la Junta Fallera així com amb la regidoria responsable de les festes.
- 2• Es van redactar unes bases per lliurar a les comissions falleres.
- 3• Es va dissenyar l'estendard pel propi CLIA.

RESULTAT?

Any rere any, veiem que les comissions es bolquen en fer uns monuments fallers inclusius i defensors dels drets de la infància.

El consell actua com a Jurat fent una passejada per totes elles i reunint-se amb les seues directives i/o corts per valorar i avaluar les falles.

La veu de l'experiència

Ángela Soria Pitarch :)

Des que era menuda sempre m'he preguntat què podia fer jo pels altres, per ajudar i millorar junts però, totes les idees que sorgien en el meu cap mai veien la llum perquè jo era molt tímida i no sabia les eines de què disposava per **DONAR LA MEVA OPINIÓ**.

Més tard, als 12 anys, vaig descobrir que Mislata, la meua ciutat, havia creat des feia molt poc temps un grup de xiquets, xiquetes i adolescents que es reunien per millorar el municipi des del seu punt de vista, utilitzant totes aquestes idees visionàries que tenien per apropar la ciutat a la infància i l'adolescència. En el moment en què em van donar l'oportunitat de participar en aquest projecte, vaig saber que volia formar part d'ell i vaig començar a fer campanya a la meua escola perquè l'alumnat em votés. Vaig eixir elegida per molt poc i ací va començar la **MEUA AVENTURA A LA PARTICIPACIÓ**.

Una aventura que durant quatre anys m'ha portat moltíssimes alegries i m'ha fet créixer i millorar com a persona. A dia d'avui puc assegurar que gràcies a participar en el Consell Municipal d'Infància i Adolescència de Mislata he pogut perdre la por a expressar la meua opinió i a parlar en públic, m'he convertit en una persona responsable, treballadora, creativa i oberta, i sobretot, m'ha fet adonar-me del gran poder, influència i repercussió que tenim els xiquets i xiquetes a la societat.

A més vaig tindre l'oportunitat de participar en diverses trobades de Consells de la Comunitat Valenciana i el gran honor d'assistir a la quarta i cinquena Trobada Estatal de Participació Infantil i Adolescent. Gràcies a aquestes trobades vaig conèixer a moltíssima gent nova que em van enriquir personalment i em vaig adonar que per tot el país hi havia adolescents, xiquetes i xiquets amb les meues mateixes inquietuds. Junts i recolzant-nos els uns als altres ens vam fer sentir i vam aconseguir dur a terme grans projectes. Sempre junts i amb l'acompanyament guia de l'equip de Quera, hem millorat les nostres ciutats com a ciutadanes i ciutadans que som, perquè la infància no és el futur i, com a present, té veu per fer-se sentir.

En definitiva, gràcies a la meua experiència en la participació, puc assegurar que és la infància i l'adolescència, amb la seua paraula més viva que mai, la que sap realment què és el que necessita i com ho necessita, la qual ha d'exigir i reivindicar els seus drets, la qual ha de complir les seues obligacions i qui ha d'opinar sobre tots aquells temes que la concer-neixen.

Perquè no hi ha ningú millor per fer-ho, perquè som xiquetes, xiquets i adolescents, perquè pensem, perquè opinem i perquè hem de ser escoltats.

PARTICIPEU! Expressau la vostra opinió! **FEU-VOS SENTIR!**

6_ LEGISLACIÓ

LEGISLACIÓ

- **Constitució Espanyola (1978)**
- **Convenció sobre els Drets de la infància.** Adoptada por l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989
- **Constitució Europea (2007)**
- **Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.**
- **Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de drets i garanties de la infància i adolescència.**

BIBLIOGRAFIA

- BLOOM, B. (1956) Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Toronto: Longmans.
- TONUCCI, F. (1997) La ciudad de los niños: un modo nuevo de pensar la ciudad. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- PÉREZ DE VILLAR RUIZ, M.J. y TORRES MEDINA, C. (1999) Dinámica de grupos en formación de formadores: Casos Prácticos. Barcelona: Herder.
- BENÍTEZ GRANDE-CABALLERO, L.J. (2009) Actividades y recursos para educar en valores. Madrid: PPC.
- BUCAY, J. (2012) Déjame que te cuente: Los cuentos que me enseñaron a vivir. RBA.
- NOVELLA, A.M., LLENA, A., NOGUERA, E., GÓMEZ, M., MORATA, T., TRILLA, J., AGUD, I. y CIFRE-MAS, J. (2014) Participación infantil y construcción de la ciudadanía. Barcelona: Graó.
- LLENA BERNÉ, A. y NOVELLA CÁMARA, A. (2018) Impulsar la participación infantil. Los consejos de infancia y adolescencia. Barcelona: Graó.
- (1992). Children's Participation: From tokenism to citizenship. Hart, Roger, Innocenti Essay no. 4, International Child Development Centre. Florence.
- (2012) Children's participation in the traps of cultural diversity. Manfred Liebel e Iven Saadi. Esquinas.
- (2013) Apuntes para la participación infantil. Santa. Plataforma de Infancia.
- (2015) Los derechos de la infancia y la ciudadanía global en las facultades de educación. Alsinet, Balsells, Coiduras, Urrea. Universitat de Lleida. Unicef.
- (2016) Participación infantil: la infancia como ciudadana del presente. González, Morales y Tébar. Universidad Europea.

VINCLES

- <https://ciudadesamigas.org/hablemos-de-participacion-infantil>
- Grupo RE. (2014, Setembre, 27) Dinámica: Saludos (Romper el hielo y dividir en grupos) Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=MSqHRLH37tw&t=174s>
- Grupo RE. (2013, Setembre, 27) Dinámica: Sueños (¿Cómo respondo ante mis sueños) Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=QamRVtWXw0>
- Grupo RE. (2013, Setembre, 28) Dinámica: Square Jump (¿Cómo respondo ante los sueños de los otros?) Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=Oa-BX6DOB90>

